

Ks. JAN JÓZEF JANICKI (Kraków)

KRÓLOWA JADWIGA W FILATELISTYCE

Znaczek pocztowy, obecny od dziesiątek lat na całym świecie, jest szczególnym zjawiskiem spełniającym w życiu ludzi i społeczeństw niebagatelną rolę, „jest jednym z nieodłącznych wymogów cywilizacji oraz wzajemnej wymiany dóbr i myśli. Polityka wydawnicza zarządów pocztowych poszczególnych państw stanowi ważny wyznacznik ich dorobku, a także odbicie istniejących stosunków społecznych i ekonomicznych oraz ustroju politycznego. (...) Przyglądając się znaczkom, można bez trudu rozpoznać zasadnicze elementy duchowego dziedzictwa narodu, w tym jego religijności i oficjalnego stosunku do religii. (...) Z usług poczty korzystają codziennie setki milionów ludzi. Wraz z wieściami w liście znaczek przybliża to, co się dzieje gdzie indziej, i zwraca uwagę na postacie i doniosłe wydarzenia”¹. Powstałe z wielu walorów zbiory o określonej tematyce wywołują głębokie wzruszenia u oglądających, łączą ludzi i budują swoistą ludzką solidarność. W zbiorach o tematyce patriotycznej i religijnej odzwierciedla się miłość do Ojczyzny oraz wiara i miłość Kościoła, znajomość dziejów ojczystych oraz znajomość tradycji i dziejów Kościoła.

Postać świętej Jadwigi, Królowej Polski, którą chcemy ukazać na znaczkach pocztowych, budzi podziw dla swych osiągnięć na płaszczyźnie religijnej, jak i w miłości tego, co polskie. Znaczki z Królową Jadwigą, wydane przez Poczta Polską i znaczek wydany przez Poczta Watykańską, podkreślają patriotyzm Królowej, jej umiłowanie Polski, Krakowa, uczelni uniwersyteckiej. I choć nie jest to w jakiś wyraźny sposób zaakcentowane, trzeba zauważyć w tej postaci osobę autentycznie żyjącą wiarą, tę, która była, jak zapisano w Kalendarzu kapituły krakowskiej, nieustrudzoną szerzycielką chwały Bożej, obrończynią Kościoła, sługą sprawiedliwości, wzorem wszelkich cnót, pokorną i łaskawą matką sierot, „której podobnego człowieka nie widziano na całym obszarze świata”². Patrząc dzisiaj na znaczek z Królową Ja-

¹ W. Chrostowski, *Papież pielgrzym. Jan Paweł II na znaczkach pocztowych świata 1978–1990*, Warszawa 1991, s. 10.

² Cyt. za: B. Przybyszewski, *Błogosławiona Jadwiga Królowa. Zdobna w cnoty*, Kraków 1996, s. 106.

dwigą, trzeba odnajdywać w jej życiu wartości ciągle aktualne dla poszczególnych osób, jak i dla całego polskiego społeczeństwa. „Nie jest aktualna jej godność królewska, lecz ona – piastując tę godność, ten urząd – była świadoma tego, że ma służyć społeczeństwu, służyć bliźnim. Służyć krzewieniem Dobra, rozpowszechnianiem Prawdy, stawaniem się coraz doskonalszym wyznawcą Chrystusa – to nasze zadanie”³. Człowiek wierzący, Polak katolik, mając świadomość aktualności postaci Królowej Jadwigi, którą Ojciec Święty Jan Paweł II ogłosił świętą w tym roku (1997), patrząc na jej podobiznę na znaczku pocztowym, powinien wyrazić wdzięczność Bogu za to, że dał nam tę wspaniałą postać. Wdzięczność naszą powinniśmy wyrazić naśladowaniem cnót świętej Królowej, „rozwijaniem tych wartości, o których pogłębienie ona tak dbała w naszym narodzie. Testament królowej Jadwigi przekazującej swe klejnoty na ubogich i Uniwersytet, zastawiającej się nad dobrem swego męża i nad zapewnieniem utrwalenia chrześcijaństwa, jest aktualny także dla nas. Ona wskazuje nam konieczność coraz głębszego realizowania zasad Ewangelii. Nasza kultura narodowa wtedy będzie prawdziwą kulturą, gdy będzie oparta na prawie Chrystusowym – tę kulturę budujemy naszymi decyzjami, naszym postępowaniem codziennym”⁴.

Filatelistyka tematyczna, odszukane i zgromadzone tematycznie znaczki pocztowe, ukazanie wielkiej postaci, jak w naszym przypadku Królowej Jadwigi, odkrywa przed nami bogactwo jej życia i działalności poświęconej Ojczyźnie i Bogu. Przypatrując się zatem Królowej Polski Jadwidze na znaczku pocztowym, może powinniśmy, wraz z poetką Marią Konopnicką, składać *Hołd Królowej Jadwidze*:

*Na grób Twój pójdziem i na miejsce Boże,
Z którego dzwon dziś chwałę Twą ogłasza.
O zapal w sercach naszych nowe zorze.
O daj nam światło, co moc starą zmoże, Królowo nasza! (...)
Daj zgodę myśli i jedność daj czynu,
Daj karność – niech się chów Twój nie rozprasza.
O, rozpal wpośród niewiast polskich gminu,
Żar pożądania zastugi wawrzynu, Królowo nasza!
Daj ziemi służyć! Daj bronić nam ziemi,
Gdy ją dłoń niecna przedawa Judasza,
Razem z prochami Ojców, razem z tymi,
Piastowych kmieci strzechami siwymi, Królowo nasza! (...)*

³ Cz. S t a w i s k o, „Beatyfikacja” Królowej Jadwigi, czyli papieskie zatwierdzenie Jej kultu, [w:] *Blagostawiona Jadwiga Królowa. Historia jej kultu. Beatyfikacja. Formularze mszalne* (wydano jako manuskrypt), Rzym 1981, s. 21.

⁴ Tamże, s. 20.

*Zwiąż nas imieniem Twoim w zwarte roty!
Daj męstwo! Niech nas walka nie przestrasza,
Daj zburzyć twierdze krzywd nędzy, ciemnoty,
Rozwiń nad nami proporzec Twój złoty, Królowo nasza!*⁵

Postać świętej Jadwigi Królowej znajduje się na znaczkach Poczty Litwy Środkowej, Poczty Polskiej okresu międzywojennego i po drugiej wojnie światowej, jak również na znaczku Poczty Watykańskiej (Poste Vaticane) i Poczty Węgierskiej (Magyar Posta)⁶

POCZTA LITWY ŚRODKOWEJ – 1921 R.

Niepodległe i niezależne państwo pod nazwą Litwa Środkowa zostało proklamowane 12 października 1920 roku, w trzy dni po zajęciu Wilna i okolic przez wojska gen. L. Żeligowskiego. Litwa Środkowa została poszerzona o ziemie zajęte jeszcze na przełomie października i listopada 1920 roku; w ostatecznym kształcie liczyła 13 490 km² i około miliona ludności. W dniu 20 lutego 1922 roku parlament Litwy Środkowej podjął uchwałę o włączeniu tego państwa do Polski. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej potwierdził tę uchwałę 24 marca 1922 roku⁷

Z dniem proklamowania Litwy Środkowej działalność poczty i telekomunikacji przejął Wydział Poczty i Telegrafów, podległy tymczasowej Komisji Rządzącej, i już 16 października 1920 roku uruchomił pierwszy urząd pocztowy w Wilnie; w początkach 1921 roku działało tam 28 urzędów i agencji pocztowych. Poczta Litwy Środkowej stosowała opłaty w wysokości identycznej z taryfą Poczty Polskiej. Datowniki i inne pocztowe stemple Litwy Środkowej pozostawały jeszcze dłuższy czas w użyciu po przejściu przez Poczty Polską; znaczki Litwy Środkowej utraciły swą ważność z momentem jej włączenia do Polski⁸

Postać Królowej Jadwigi i jej męża Władysława Jagiełły odnajdujemy na znaczku pocztowym Litwy Środkowej, z serii znaczków (według projektu nieznanego artysty plastyka) poświęconych różnym widokom i postaciom związanym z Litwą. Znaczki zostały wydrukowane w PZG (Państwowe Zakłady Graficzne?) w Warszawie, w nakładzie po 5 milionów sztuk każdy i wprowadzone do obiegu 1 kwietnia 1921 roku. Para królewska, Jadwiga i Jagiełło, znalazła się na

⁵ Cyt. za: tamże, s. 58.

⁶ Zob. B. M i c h a l a k, *Święta Królowa Jadwiga*, „Przewodnik Katolicki” 1997 nr 28, s. 20.

⁷ Zob. *Katalog specjalizowany znaków pocztowych ziem polskich 1990*, cz. 2, Warszawa 1989, s. 362 n.

⁸ Tamże, s. 357

1.

znaczkę o nominale 4 marek polskich, w kolorze brązowo-żółto-brunatnym; o rozmiarach 18,5×31 mm, na papierze białym średnim i cienkim, w wersji ząbkowanej i ciętej (nr 1)⁹.

Inne znaczki z tej serii przedstawiają odpowiednio o nominale 1 marki (=mk): gotycki kościół św. Anny (XIV w.) w Wilnie; 2 mk: dzwonnice i katedrę św. Stanisława w Wilnie; 3 mk: Pogoń – emblemat wojskowy Litwy Środkowej na tle polskiego orła; 5 mk: herb Wilna – św. Krzysztof na tle herbu Litwy i Korony z okresu Polski przed-rozbiorowej; 6 mk: obserwatorium astronomiczne w Wilnie; 10 mk: Unia lubelska (1569) – fragment obrazu Jana Matejki (1869) z muzeum w Lublinie; 20 mk: Tadeusz Kościuszko i Adam Mickiewicz.

POCZTA POLSKA – 1938 R.

W dwudziestą rocznicę odzyskania niepodległości, 11 listopada 1938 roku, Poczta Polska wprowadziła do obiegu 13 znaczków w tzw. serii historycznej, przedstawiającej postacie związane z najważniejszymi wydarzeniami z historii Polski. Na znaczkach tej serii widzimy zatem: Bolesława Chrobrego, Kazimierza Wielkiego, Władysława Ja-

giellę i Królowę Jadwigę, Kazimierza Jagiellończyka, Zygmunta II Augusta (ostatniego króla z dynastii Jagiellonów), zaprzysiężenie unii Polski i Litwy w 1569 r., Stefana Batorego, Stanisława Żółkiewskiego i Jana Chodkiewicza, Jana III Sobieskiego, twórców Konstytucji 3 maja 1791 roku, Jana Henryka Dąbrowskiego, Tadeusza Kościuszkę, Józefa Poniatowskiego, żołnierzy i podchorążych powstania listopadowego, Romualda Traugutta i Józefa Piłsudskiego. Znaczki tej serii 2. (w większości) projektował Wacław Bora-

⁹ Tamże, s. 362 n.

tyński, z wyjątkiem dwóch, które zaprojektowali M. Wątarek i Z. Rozwadowski. Miały one wymiary 22,5×27,5 mm i w nakładzie od 0,5 do 90 milionów(!) sztuk zostały wydrukowane w PWPW (Państwowej Wytwórni Papierów Wartościowych) w Warszawie. (Część nakładu wykorzystywały później władze Generalnej Guberni do sporządzenia wydania przedrukowego).

W ramach tej serii historycznej postać Królowej Jadwigi została ukazana na znaczku o nominale 15 groszy (nr 2) i w nakładzie 60 milionów sztuk (przypomnijmy, że od 1.10.1934 aż do 1939 r. opłata za kartkę pocztową zamiejscową wynosiła 15 gr., a zatem znaczek z Królową Jadwigą i Jagiełłą był siłą rzeczy bardzo rozpowszechniony!)¹⁰. Wraz z Królową Jadwigą na znaczku widnieje postać Władysława Jagiełły (1351–1434), wielkiego księcia litewskiego, a od 1386 roku króla Polski, założyciela dynastii Jagiellonów. Obok Królowej Jadwigi, która znajduje się pośrodku, po jej lewej stronie, w geście ukłonu, przedstawiono, wiele na to wskazuje, postać rektora Uniwersytetu Krakowskiego – Stanisława ze Skarbmierza (Skalbmierza), przyjmującego akt darowizny i szkatułę z kosztownościami¹¹. W ten sposób został podkreślony fakt zapisania – przeznaczenia przez Królową Jadwigę wszystkich swoich pieniędzy, szat i klejnotów na odnowienie Uniwersytetu. Dzieło to zleciła Jadwiga w testamencie królowi Jagielle, a egzekutorem tegoż testamentu ustanowiła najwyższych dygnitarzy krakowskich: biskupa Piotra Wysza i kasztelana krakowskiego Jaśka z Tęczyna. Po śmierci Królowej, 26 lipca 1400 roku król Władysław Jagiełło wydał dokument erekcyjny; pierwszym rektorem odnowionej Wszechnicy został wybrany Stanisław ze Skarbmierza, który „dzięki ukochaniu sprawy nauki polskiej, żelaznej woli i świetnej wymowie potrafił zaczęte dzieło utrzymać i nie dopuścić do tego, by Uniwersytet miał się rozpaść, tak jak się to stało po śmierci Kazimierza Wielkiego”¹².

Wiele wskazuje na to, że na omawianym znaczku Poczty Polskiej z 1938 roku przedstawiono postać (Katalog specjalizowany milczy na jej temat) pierwszego rektora Uniwersytetu Krakowskiego Stanisława ze Skarbmierza, który zawsze odważnie stawał w obronie wielkiego dzieła życia Królowej Jadwigi, nazywanej przez niego błogosławioną. On to, jeden z najwybitniejszych wówczas mówców w Krakowie, na pogrzebie ukochanej przez naród Królowej Jadwigi wygłosił kazanie „wobec rzewnie płaczącego króla Jagiełły i szlochającej rzeszy szczerze napelniającej kościół wawelski. Kazanie to powiedział po polsku,

¹⁰ Por. tamże, cz. 1, s. 188 n.

¹¹ Tamże, s. 189; zob. także J. W i e r z b o w s k a, A. P i w o w a r c z y k, *Jarmark znaczków polskich*, Warszawa 1966, s. 92.

¹² B. P r z y b y s z e w s k i, *Stanisław ze Skalbmierza. Pierwszy rektor Jagiellońskiego Uniwersytetu (ok. 1370–1431)*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny” (=KPD) 49:1983 s. 170.

a oprócz tego dla ulżenia boleści swego serca napisał po łacinie wzruszające wyznanie swych uczuć wdzięczności i miłości wobec zmarłej królowej pod tytułem: *Soliloquium de transitu Hedvigis reginae*, to znaczy *Rozmowa z Bogiem o śmierci królowej Jadwigi*, gdzie zapisał z żalem: „Skoro już, tak ma być, aby ta córka domu świętego, ta matka ubóstwa, ta wspomóżycielka nędzy ludzkiej, ta opiekunka wdów i sierot oraz podpora kalek i chorych naszych, ta pośredniczka i ucieczka ubogiego ludu poddanych swoich, ta chwala domu Pańskiego, ozdoba kościołów i ołtarzów jego, ten zaszczyt purpury na tronie, pożegnała bez powrotu nas i ten świat, niechże się dzieje święta wola Twoja, Panie”¹³.

W. Boratyński, projektant tego bogatego w treść znaczka Poczty Polskiej z 1938 roku, umieścił jeszcze na nim, u stóp pary królewskiej, „ofiarowane” Władysławowi Jagielle przez Krzyżaków, przed bitwą pod Grunwaldem (1410), dwa miecze oraz szyszak (nr 3)¹⁴. Z powodu tychże mieczy krzyżackich, Poczta Polska, pod naciskiem hitlerowskich Niemiec, 2 marca 1939 roku wydała powtórnie (nie znana jest wielkość nakładu) znaczek, na którym miecze grunwaldzkie i szyszak krzyżacki zastąpiono tarczą z Orłem (herb Polski) i Pogonią (herb Litwy) oraz liliami andegaweńskimi, rodowym herbem Królowej Jadwigi¹⁵. Tak więc znaczek Poczty Polskiej z Królową Jadwigą stał się elementem „gry politycznej”; z powodu mieczy krzyżackich ambasada Trzeciej Rzeszy w Warszawie złożyła protest. Hitlerowcy uznali, iż wspomnianie o tym, że zakon krzyżacki poniósł klęskę pod Grunwaldem, jest obrazą narodu niemieckiego. Nie chcąc zadrażniać i tak już napiętych stosunków z Hitlerem, rząd polski kazał zastąpić histo-

¹³ Tamże, s. 169.

¹⁴ Por. *Katalog specjalizowany...*, cz. 1, s. 189. Jako kolejny argument za tym, iż ową trzecią postacią na znaczku z Królową Jadwigą i Jagiellą jest pierwszy rektor Uniwersytetu Krakowskiego Stanisław ze Skarbimierza, wskazywałby i ten fakt, że właśnie on, jako doktor prawa kanonicznego, choć oddany Uniwersytetowi, umiał jednak mądrze i roztropnie patrzeć na sprawy państwa polskiego, zwłaszcza że od północnych granic zagrażał Polsce śmiertelny jej wróg – Krzyżacy. Stanisław ze Skarbimierza w kazaniu *De bellis iustis* (O wojnie sprawiedliwej) „podał argumenty z prawa natury i Pisma świętego za polską racją stanu, za prawem do obrony przed oszczerczą dyplomacją i wrogą polityką krzyżacką, która usiłowała zniszczyć potęgę państwową Polski i podkopać unię polsko-litewską. W kazaniu tym podał pierwszy w literaturze europejskiej wykład prawa wojny publicznej (o wojnach sprawiedliwych i niesprawiedliwych, o stosunku do pogan): kazanie to stanowi pierwsze sformułowanie zasad prawa międzynarodowego. Zasady te rozwinie i powtórzy Paweł Włodkowic z Brudzenia wobec wielkiego forum międzynarodowego na soborze w Konstancji w czasie dyskusji nad kwestią krzyżacką. Stanisław Skalbmierczyk okazał w tej sprawie wielki i niezwykły talent prawniczy” (B. P r z y b y s z e w s k i, *Stanisław...*, s. 171).

¹⁵ Zob. *Katalog specjalizowany...*, cz. 1, s. 191. Część tego nakładu wykorzystano do przedruku wydania znaczków Generalnej Guberni, gdyż, tak jak inne, ten znaczek stracił ważność we wrześniu 1939 roku.

ryczne miecze u stóp pary królewskiej ornamentami. W ten sposób powstały dwa typy znaczka z Jadwigą i Jagiełłą. Obydwa miały wielkie nakłady. A ten z mieczami krzyżackimi, po chwilowym wstrzymaniu sprzedaży, przekazano w roku 1939 do okienek pocztowych. Warto tu wspomnieć, że pierwotny projekt znaczka serii historycznej za 15 gr – był jeszcze „ostrzejszy” Przedstawiał mianowicie króla Władysława Jagiełłę, jak razi kopią Krzyżaka. Znamy go z nielicznych odbitek próbnych. Wybrano ostatecznie scenę bardziej „łagodną” – wspomnianą już fundację uniwersytetu krakowskiego. Ale i to było dla hitlerowców za wiele¹⁶

3.

GENERALNA GUBERNIA – 1940 R.

Po zajęciu Polski przez hitlerowskie Niemcy, 13 października 1939 roku została utworzona na resztkach ziem polskich tzw. Generalna Gubernia. Niemiecka Poczta Guberni wydała na przełomie lutego i marca 1940 roku tzw. wydania przedrukowe. Polskie znaczki z lat 1937–

4.

5.

–1939 zostały „zadrukowane” (dosłownie!) czarnym orłem ze swastyką; ten los spotkał także znaczków z Jagiełłą i Królową Jadwigą. Warto odnotowania w tym miejscu jest fakt, że mimo tego nadruku hitlerowskich Niemiec, na niektórych znaczkach, prawdopodobnie na skutek

¹⁶ J. Wierzbowska, A. Piwowarczyk, *Jarmark znaczków...*, s. 95.

„zaniedbania”, bądź mówiąc szczerze „małego sabotażu” (Polacy „próbowali” już swoich sił!), czarny nadruk nie przykrył napisu u dołu znaczka: „Władysław Jagiełło i Jadwiga”.

POCZTA POLSKA – 1964 R.

Postać św. Jadwigi Królowej Polski spotykamy po wojnie, na znaczku Poczty Polskiej dopiero w 1964 roku, z okazji 600-lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego, w serii pięciu znaczków wprowadzonych do obiegu 5 maja tegoż roku, według projektu artysty plastyka S. Małeckiego.

do obiegu 5 maja tegoż roku, według projektu artysty plastyka S. Małeckiego.

Znaczek, i tym razem, z Królową Jadwigą i Władysławem Jagiełłą, (nr 6), o nominale 2,50 zł, został wydrukowany na papierze grubym, kredowanym (guma kremowa), o formacie 36,5×36,1 mm, w nakładzie 5 milionów 16 tysięcy sztuk¹⁷. Przedstawiono na nim postać Władysława Jagiełły, według obrazu Maksymiliana Piotrowskiego (1813–1875), oraz

6. Królową Jadwigę z obrazu Leopolda Loefflera (1827–

–1898); oba obrazy znajdują się w Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Znaczek ten, wraz z innym, o nominale 40 groszy, przedstawiającym króla Kazimierza Wielkiego, założyciela Uniwersytetu Krakowskiego, umieszczono na kopercie pierwszego dnia obiegu (FDC) z okolicznościowym datownikiem i napisem: „600-lecie Uniwersytetu Jagiellońskiego. Anno Iubilaei 1964” (nr 7).

Dodajmy, że w serii znaczków na jubileusz 600-lecia Wszechnicy Krakowskiej, obok przedstawionego wyżej znaczka z Królową Jadwigą i Jagiełłą, wydano jeszcze znaczek z królem Kazimierzem Wielkim, o nominale 40 gr i w nakładzie ponad dziewięciu milionów sztuk; znaczek o nominale również 40 groszy przedstawiający Hugona Kołłątaja (nakład ponad 10 milionów sztuk); znaczek o wartości 60 gr i w nakładzie ponad dziesięciomilionowym z Janem Długoszem oraz znaczek z Mikołajem Kopernikiem o nominale 60 gr i nakładzie ponad 9,5

¹⁷ Zob. *Katalog specjalizowany...*, cz. 2, s. 518.

7.

miliona sztuk¹⁸. Jak łatwo z tej statystyki zauważyć, nakład znaczka z Królową Jadwigą i Jagiełłą (5016000 sztuk) był o połowę niższy w stosunku do pozostałych z tej serii.

POCZTA WATYKAŃSKA (POSTE VATICANE) – 1966 R.

Na jubileusz Tysiąclecia Chrztu Polski, Poczta Watykańska wprowadziła do obiegu 3 maja 1966 roku serię znaczków pocztowych składającą się z sześciu walorów, w nakładzie 5579800 sztuk każdy, zatytułowaną: SACRUM POLONIAE MILLENNIUM 966–1966¹⁹. Wszystkie znaczki zostały wykonane według projektu znanej artystki, plastyka i grafika, Kazimiery Dąbrowskiej (1890–1972), zamieszkałej od 1936 roku w Rzymie, będącej przez długie lata jednym z głównych projektantów znaczków Watykanu²⁰. Treścią serii znaczków Wa-

¹⁸ Tamże.

¹⁹ Zob. *Michel. Europa-Katalog 1993/94*. West, München 1993, s. 2736.

²⁰ W bogatej twórczości K. Dąbrowskiej wiele miejsca zajęło projektowanie kartek i znaczków pocztowych. W ciągu 18 lat wykonała dla Poczty Watykańskiej 28 emisji w liczbie 103 znaczków i jednego bloku. Po raz pierwszy kopia miniatury, wykonanej przez nią w 1939 roku, znalazła się na znaczkach wprowadzonych do obiegu 3 czerwca 1951 roku z okazji beatyfikacji Piusa X (1835–1914). Jej oficjalny debiut w dziedzinie projektowania znaczków papieskich nastąpił 12 lutego 1953

tykanu poświęconych Millennium Chrztu Polski stały się ważne osobistości z historii Polski i Kościoła w Polsce oraz widoki zabytków sakralnych naszej Ojczyzny.

Jadwiga została przedstawiona (na znaczku o nominale 50 lirów), w swego rodzaju „tryptyku”, jako Królowa Polski, według obrazu Jana Matejki (nr 8); obok niej, K. Dąbrowska umieściła widok Ostrej Bramy z Wilna z podpisem: „Mater Misericordiae. Ostra Brama”, a z drugiej

strony widok Collegium Maius i napis: „Biblioteka Jagiellońska. Kraków”. Zostały w ten sposób podkreślone główne zasługi Królowej Jadwigi dla Krakowa i dla Litwy. O zasługach dla Polski i Krakowa wiemy stosunkowo najwięcej, a o tym, co uczyniła Jadwiga dla Litwy, niech w tym miejscu wystarczy opinia znakomitego znawcy tej problematyki: „Mimo nieobecności Jadwigi na Li-

twie w czasie chrztu narodu litewskiego, współcześni i potomni przypisywali zasługę Jadwidze. Ona bowiem przyczyniła się do rozkrzewienia wiary na Litwie, oddając swą rękę pogańskiemu księciu pod warunkiem, że sam przyjmie chrzest i że dokona zarazem chrystianizacji całego kraju. Następnie ona to darzyła młode chrześcijaństwo na Litwie czułą opieką, wybrała pierwszego biskupa dla Wilna w osobie Andrzeja Jastrzębca oraz dbała o akcję misyjną wśród nawróconej ludności, o zapewnienie jej gorliwych i wykształconych kapłanów. Autorowie wierszy złożonych na jej grobie przypisują Jadwidze zanieśnienie światła chrześcijańskiej wiary pogańskiej Litwie²¹.

Inne znaczki z watykańskiej „milenijnej” serii przedstawiają: Dąbrówkę i Mieszka I (nominał 15 L) oraz napis „Sacrum Poloniae Mil-

roku, gdy wprowadzono do obiegu dwa znaczki z okazji 50. rocznicy męczeństwa św. Marii Goretti. W latach następnych K. Dąbrowska projektowała m. in. znaczki na Rok Maryjny (1954) z obrazem Matki Boskiej Ostrobramskiej, w 1956 r. dla uczczenia 300-lecia Ślubów Jasnogórskich znaczki z obrazem Matki Bożej Częstochowskiej; 6 znaczków związanych ze stuleciem objawień Matki Boskiej w Lourdes (1958 r.); w 1963 r. na inaugurację pontyfikatu Pawła VI; w 1966 r. na Tysiąclecie Chrztu Polski. „Kazimiera Dąbrowska zmarła 4 lutego 1972 roku w biedzie, nawet nie było za co ją pochować. Ofiarowała swój talent Kościołowi, który w pełni jej nigdy nie wynagrodził. Żyła samotnie i tak też odeszła z tego świata, nigdy nie będąc kolekcjonerką znaczków” (ks. M. Dyląg); zob. J. B i e l a w s k i, *Kazimiera Dąbrowska – projektantka znaczków pocztowych Watykanu*, „Filatelista” 44:1997 nr 2, s. 46–48.

²¹ B. P r z y b y s z e w s k i, *Błogosławiona Jadwiga Królowa. Zdobna w cnoty*, Kraków 1996, s. 70.

lennium 966–1966” (ten napis jest umieszczony na pięciu spośród sześciu znaczków tej serii, z wyjątkiem znaczka o nominale 220 L). Znaczek o nominale 25 L przedstawia św. Wojciecha na tle drzwi gnieźnieńskich oraz z lewej strony katedrę we Wrocławiu, a z drugiej katedrę w Gnieźnie. Św. Stanisław biskup w otoczeniu kościoła na Skałce i Wawelu został umieszczony na znaczku o nominale 40 L. Na znaczku wartości 150 L widzimy Matkę Boską Częstochowską (i napis: „Regina Poloniae”), z prawej fasadę katedry św. Jana w Warszawie, a z drugiej klasztor na Jasnej Górze. Znaczek o nominale 220 L ma nagłówek w języku polskim: „Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus”; środkową jego część wypełnia obraz przedstawiający Pawła VI i grupkę Polaków w strojach ludowych, a u dołu znaczka napis: „Na wieki wieków. Amen”

POCZTA POLSKA – 1996 R.

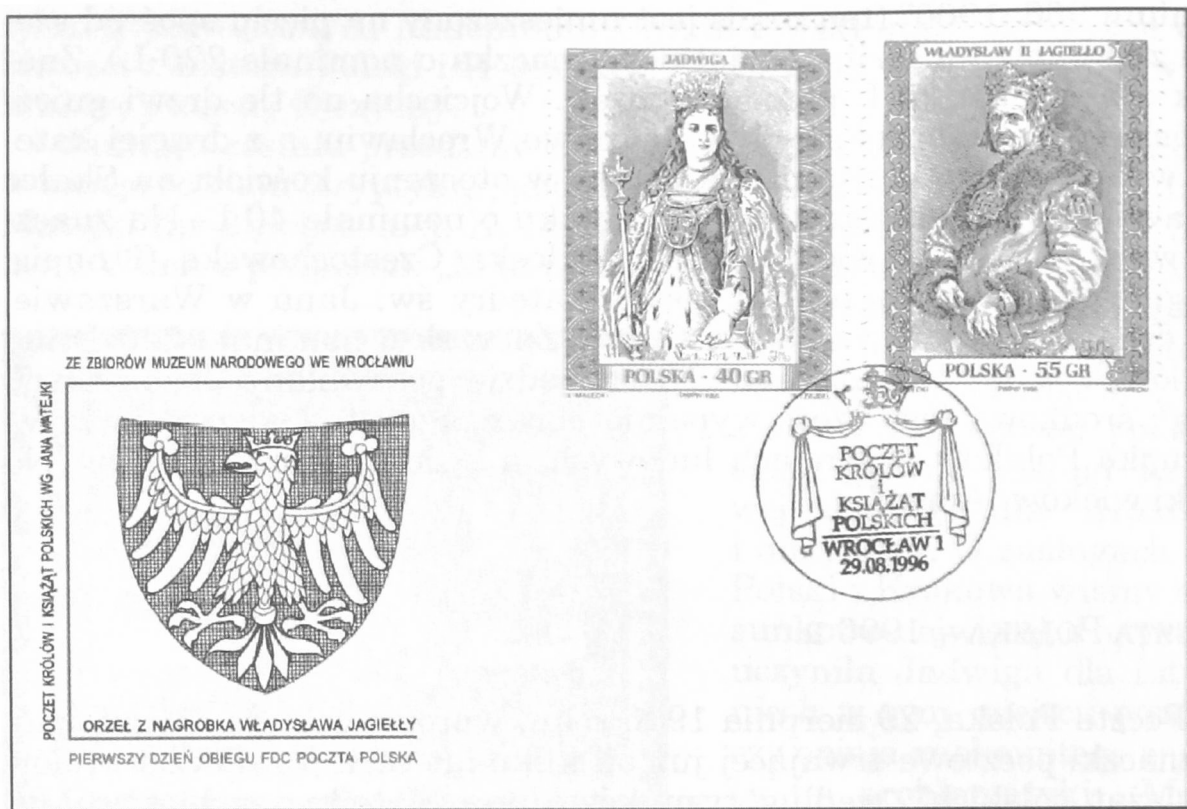
Poczta Polska, 29 sierpnia 1996 roku, wprowadziła do obiegu cztery znaczki pocztowe trwającej już od kilku lat serii pt. „Poczet królów i książąt polskich”, według rysunków Jana Matejki ze zbiorów Muzeum Narodowego we Wrocławiu. Znaczki wykonano techniką stalorytniczo-wklęsłodrukową, w formacie 40,5×54 mm i w nakładzie po jednym milionie sztuk każdej wartości. Znaczki, koperty i datownik zaprojektował artysta plastyk Stefan Małecki²²

Postać Królowej Jadwigi, według rysunku Jana Matejki, w szatach królewskich, w koronie na głowie i z berłem w ręku, została przedstawiona na znaczku o wartości 40 groszy (nr 9), u góry którego widnieje napis JADWIGA. Mąż Królowej Władysław II Jagiełło znalazł się tym razem na osobnym znaczku wartości 55 gr. Na pozostałych dwóch znaczkach przedstawiono Władysława III Warneńczyka (nominał 70 gr) i Kazimierza Jagiellończyka (nominał 1 zł).

Podkreślmy fakt, że Królowa Jadwiga została przedstawiona na znaczku o najmniejszym nominale z całej serii, tzn. na tym, który stosowano jako opłatę za przesyłkę kart pocztowych (do 5 lutego 1997 roku), a ponieważ jest to znaczek o dużych stosunkowo wymiarach, jego szerokie rozpowszechnianie stawało się niejako „z góry” ograniczone... Nie można zapominać, że najbardziej rozpowszechniona forma korespondencji, 9.list zamiejscowy, kosztował 55 gr (do 5 lutego

²² Zob. Poczta Polska. Centrum Handlu i Poligrafii. Specyfikacja abonamentowa nr 3/96; „Filatelist” 1996 nr 7–8, s. 308; nr 9, s. 535.

10.

1997 roku), a na znaczku o tej wartości przedstawiono króla Władysława Jagiełłę.

W dniu wprowadzenia do obiegu powyżej omówionych znaczków (29.08.1996), ukazały się także dwie koperty pierwszego dnia obiegu opatrzone okolicznościowym datownikiem, stosowanym w Urzędzie Pocztowym Wrocław 1²³. Królowa Jadwiga (znaczek o nominale 40 gr) wraz z królem Jagiełłą (znaczek o wartości 55 gr) została umieszczona na pierwszej kopercie FDC, ozdobionej ponadto reprodukcją orła polskiego z nagrobka Władysława Jagiełły z katedry wawelskiej w Krakowie (nr 10)²⁴.

POCZTA POLSKA – 1997 R.

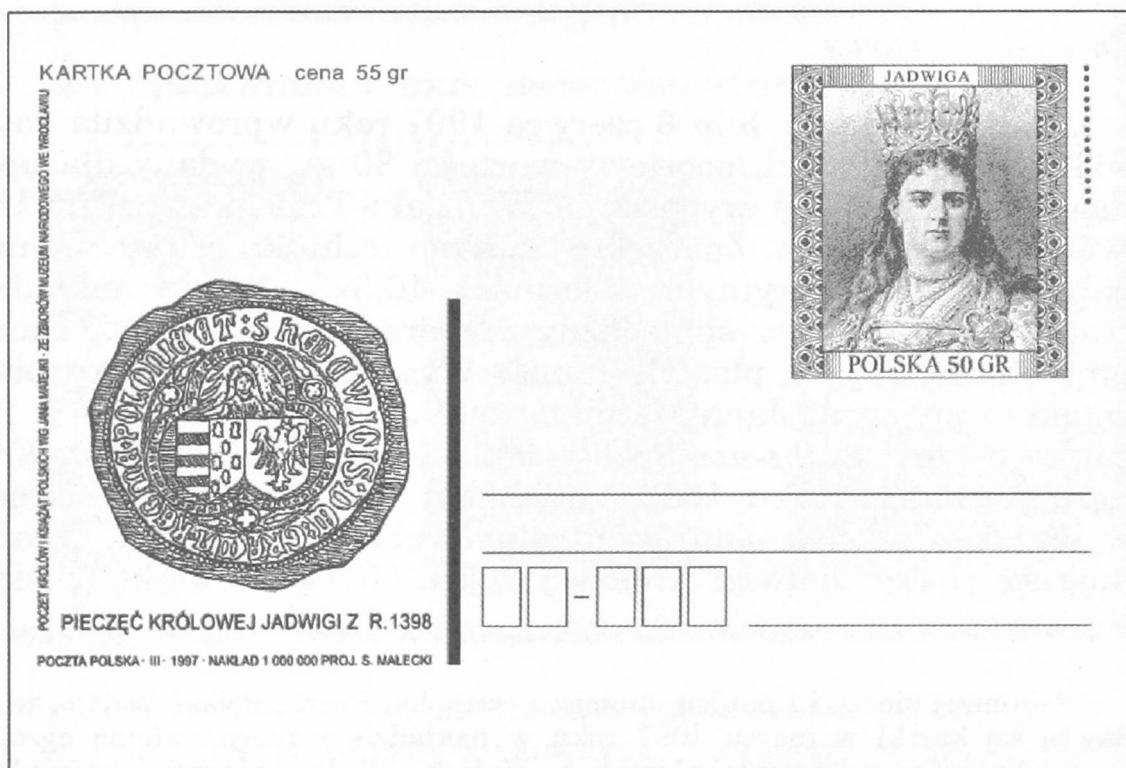
Kartka pocztowa

W dniu 25 marca 1997 roku Poczta Polska wprowadziła kolejne całości z trwającego od kilku lat cyklu emisyjnego „Poczet królów i książąt polskich”. Emisję stanowią dwie koperty i jedna kartka pocztowa; pierwsza koperta, z wydrukowanym znaczkiem o nominale 50 gr (cena sprzedaży: 57 gr, w kolorze jasnofioletowym), przedstawia

²³ Zob. tamże.

²⁴ Zob. J. J a n i c k i, *Głos filatelistyczny*, „Głos Słownik” 1997 nr 52, s. 8.

podobiznę króla Władysława II Jagiełły (według Jana Matejki); koperta z wydrukowanym znaczkiem o wartości 60 gr (cena sprzedaży: 67 gr), w kolorze jasnozielonym, pokazuje portret (także według Jana Matejki) króla Kazimierza Jagiellończyka. W roku kanonizacji świętej Jadwigi Królowej największe zainteresowanie wzbudza naturalnie kartka pocztowa z wydrukowanym znaczkiem wartości 50 gr (cena sprzedaży: 55 gr), gdyż prezentuje postać świętej Jadwigi Królowej Polski, tak jak wyżej wspomniane postacie królów, według rysunku naszego wielkiego malarza Jana Matejki (1838–1893), ze zbiorów Muzeum Narodowego we Wrocławiu (nr 11).

11.

W odróżnieniu od znaczka pocztowego z Królową Jadwigą z 1996 roku, na tej kartce pocztowej, ukazano tylko „portretowy” fragment Królowej (głowa w koronie, na szyi korale i część popiersia w szacie królewskiej); całość w ozdobnej ramce stanowionej z jej lewej i prawej strony ornamentykę gotycką: łuki jakby z rozetą, z umieszczonym pośrodku niej krzyżem; górną część ramki zajmuje napis: JADWIGA, dolną część napis: Polska 50 gr.²⁵ Na tej karcie pocztowej umieszczono ponadto, w jej lewej dolnej płaszczyźnie, pieczęć Królowej Jadwigi

²⁵ Kartkę pocztową projektował plastyk Stefan Małecki; nakład jeden milion sztuk (por. „Filatelistyka” 8:1997 nr 2, s. 128). Ograniczając swoją krytyczną uwagę do Krakowa, trzeba stwierdzić, że omawiana tu kartka pocztowa z Królową Jadwigą była niestety niedostępna (pomimo miliona nakładu!) na Poczcie Głównej w Krakowie, podczas gdy w każdej ilości można ją było kupić np. w urzędzie pocztowym na Kozłówku; zaniedbanie czy ...?

z roku 1398, jak informuje napis informacyjny Poczty Polskiej. Pieczęć przedstawia dwa herby: jeden z orłem w koronie i drugi z liliami andegaweńskimi, trzymane (na tarczach) przez anioła; w obwodzie napis: S<igillum> HEDWIGIS DEI GRACIA REGINE POLONIE ETC²⁶. Jak potwierdzają historycy, jest to pieczęć zawieszona na rzeźniku dyplomu z 1398 roku²⁷

POCZTA POLSKA – 1997 R.

Znaczek pocztowy

Poczta Polska w dniu 6 czerwca 1997 roku wprowadziła do obiegu wielobarwny znaczek pocztowy wartości 80 gr, wydany dla upamiętnienia 600. rocznicy erygowania Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Krakowskim. Znaczek wykonano techniką rotograwiurą na papierze fluorescencyjnym, w formacie 40,5×54 mm, w nakładzie 800 tysięcy sztuk (arkusz sprzedażny zawiera 35 znaczków). Znaczek zaprojektował artysta plastyk Janusz Wysocki²⁸. Na znaczku przedstawiono olejny obraz Jana Matejki z cyklu „Dzieje cywilizacji w Polsce”, zatytułowany: *Założenie Szkoły Głównej przeniesieniem do Krakowa ugruntowane*, z roku 1888, znajdujący się w Muzeum Narodowym w Warszawie²⁹. Na planie centralnym obrazu (środkowa część) znajduje się postać Jadwigi Królowej Polski (1374–1399), która siedzi na

²⁶ Poniżej pieczęci i napisu, mniejszą czcionką, Poczta Polska podaje, że jest wydawcą tej kartki w marcu 1997 roku w nakładzie jednego miliona egzemplarzy, a projektantem był artysta plastyk S. Małecki. Wzdłuż pionowej krawędzi napis: POCZET KRÓLÓW I KSIĄŻĄT POLSKICH WG JANA MATEJKI. ZE ZBIORÓW MUZEUM NARODOWEGO WE WROCŁAWIU. Kartkę o wymiarach 148×105 mm wydrukowano jednostronnie techniką offsetową, na kartonie białym, w kolorach: ciemnofioletowym, czerwonym, brązowym i czarnym (Zarządzenie Dyrektora Poczty Polskiej nr 29 z 14 III 1997 r.) – zob. „Filatelista” 1997 nr 6(896), s. 230.

²⁷ Zob. Z. K l i ś, *Przedmioty związane z bł. Jadwigą Królową i ich ikonografia*, [w:] *Błogosławiona Jadwiga Królowa w oczekiwaniu na kanonizację. Katalog wystawy* (red. J. A. Nowobilski), Kraków 1997, s. 63.

²⁸ Zob. *Filatelista* 1997 nr 5(895), s. 188. Warto tu zaznaczyć, że nominal tego znaczka odpowiada opłacie za przesyłkę listową zamiejscową o wadze od 20–50 g, a więc nie za „normalne” listy o wadze do 20 g, na które opłata wynosi 60 gr; por. Zarządzenie nr 16 Dyrektora Poczty Polskiej z dnia 27.01.1997 r. w sprawie opłat za przesyłki pocztowe w obrocie krajowym. Nowy cennik za usługi pocztowe, ważny od 5 lutego 1997; „Filatelista” 1997 nr 2(84), s. 134.

²⁹ Zob. PPUP Poczta Polska. Centrum Handlu i Poligrafii, *Specyfikacja abonamentowa nr 2/97*; „Filatelista” 1997 nr 7–8(897–898) s. 310 (tu błędna informacja: „uregulowane” zamiast „ugruntowane”); J. S t a r z y ń s k i, *Jan Matejko*, Warszawa 1979, s. 37 (ilustracja 139).

tronie w szatach królewskich, trzymając w jednej ręce berło, w drugiej zaś akt erekcyjny Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Krakowskim. Akt ten otrzymuje, ubrany w szaty liturgiczne, biskup Piotr Wysz³⁰. Królowa Jadwiga została przedstawiona przez artystę na tle okna z widokiem (ze wzgórza wawelskiego) na Kraków (można dostrzec m. in. charakterystyczne wieże kościoła Mariackiego); po jej stronie prawej siedzi założyciel Uniwersytetu w Krakowie w 1364 r., król Kazimierz Wielki (1310–1370), a po lewej stronie Królowej jej małżonek Władysław Jagiełło (1351–1434), król Polski od 1386 r., założyciel dynastii Jagiellonów.

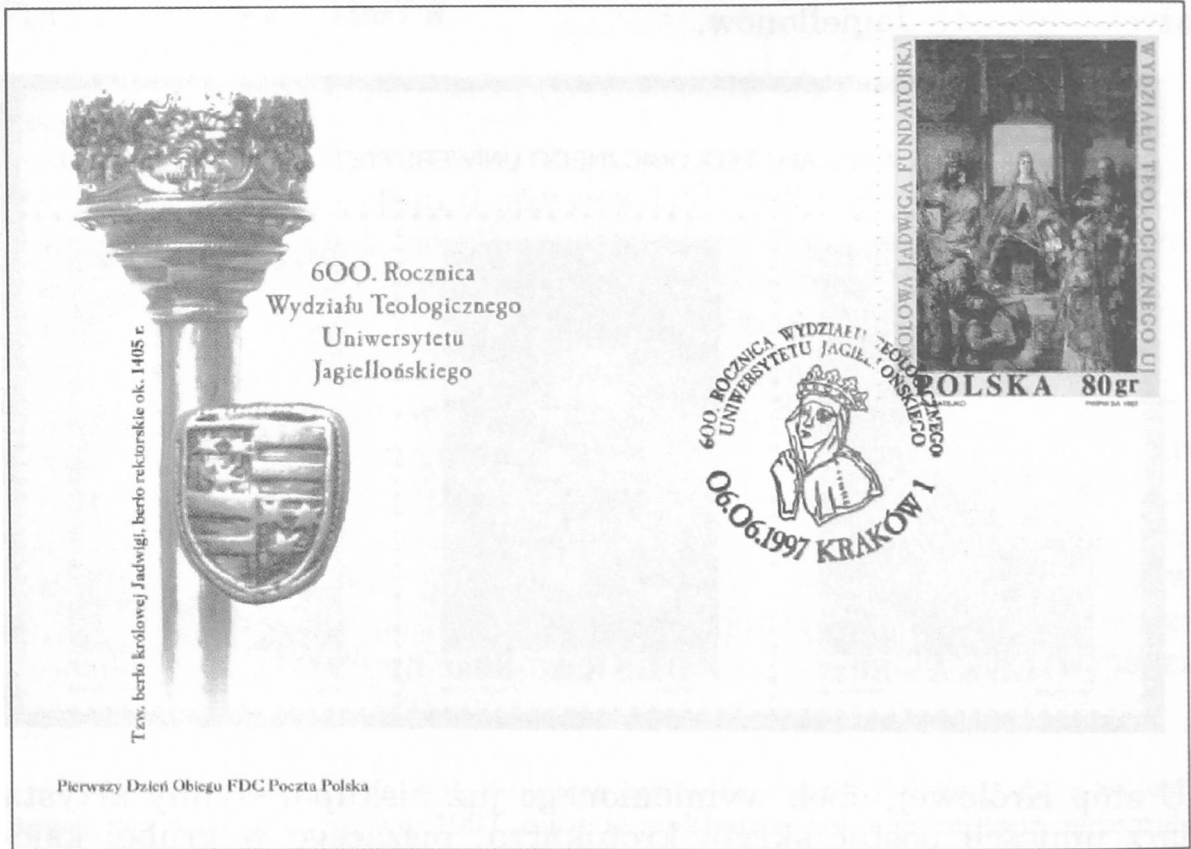
12.

U stóp Królowej, obok wymienionego już biskupa, słynny artysta malarz umieścił postać skryby-kronikarza, piszącego w grubej księdze; obok niego postać żaka-studenta trzymającego model budynku Uniwersytetu. Za biskupem stoją dwie postacie, z których jedną jest być może kasztelan krakowski Jaśko z Tęczyna. W górnej płaszczyźnie obrazu, nad głowami królewskimi, widnieją dwa polskie herby królewskie oraz, nad tronem Królowej, czarny Krucyfiks (niewątpliwie nawiązanie do Krzyża z katedry wawelskiej, przed którym modliła się święta Królowa). Herb Polski z orłem i herb Uniwersytetu Krakowskiego, umieszczone w dolnej, lewej i prawej części obrazu, stanowią swego rodzaju patriotyczne ramy obrazu, pochodzącego przecież z serii „Dzieje cywilizacji w Polsce”. Całość znaczka dopełnia napis umieszczony przez projektanta po obu stronach obrazu: KRÓLOWA JADWIGA FUNDATORKA WYDZIAŁU TEOLOGICZNEGO UJ (nr 12).

³⁰ Zob. M. Machajek, *Święta Jadwiga Królowa Polski*, Kraków 1997, s. 119.

Koperta Pierwszego Dnia Obiegu (FDC)

W dniu wejścia do obiegu znaczka na 600-lecie Wydziału Teologicznego UJ, Poczta Polska wydała kopertę pierwszego dnia obiegu, czyli FDC, opatrzoną okolicznościowym datownikiem, stosowanym w Urzędzie Pocztowym Kraków 1 (nr 13). Kopertę i datownik, po-

13.

dobnie jak i znaczek, zaprojektował artysta plastyk J. Wysocki³¹. Na kopercie tej przedstawiono tzw. berło Królowej Jadwigi, stanowiące od ok.1405 r. berło rektorskie (tak informuje napis umieszczony wzdłuż reprodukcji berła) oraz podano (czerwoną czcionką) napis: *600. rocznica Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*.

Okolicznościowy datownik (stempel), z popiersiem Królowej w koronie, zawiera następujący tekst: 600. ROCZNICA WYDZIAŁU TEOLOGICZNEGO UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO, oraz datę: 06.06.1997 KRAKÓW 1.

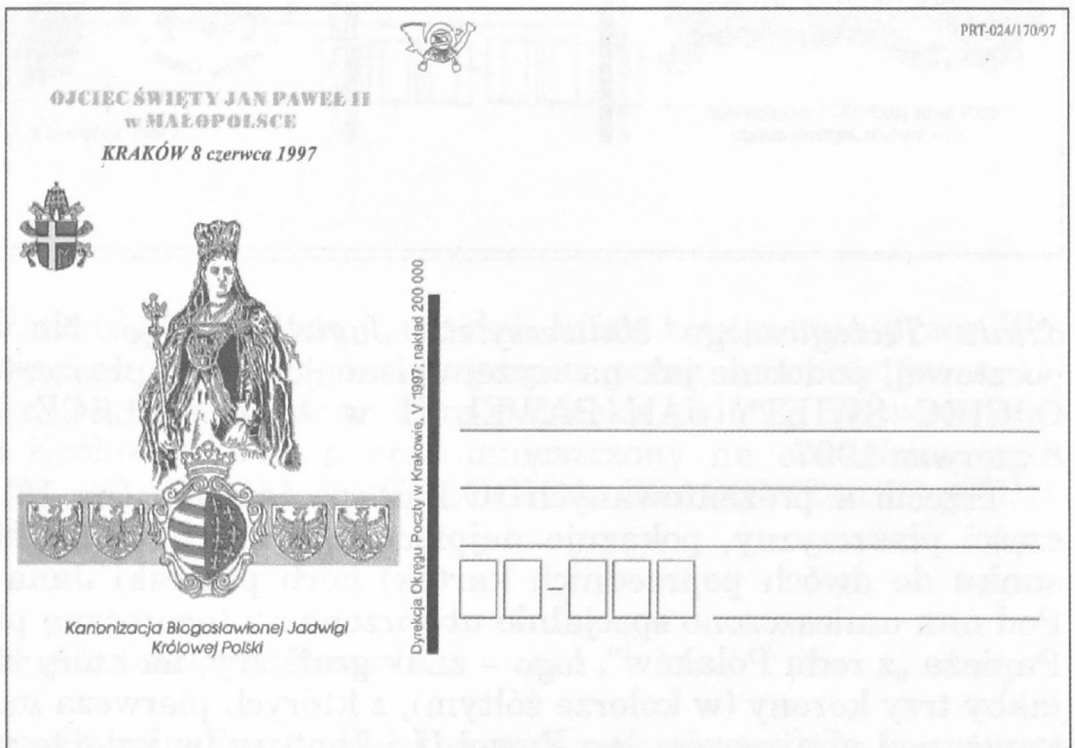
³¹ Zob. „Filatelista” 1997 nr 5(895), s. 188.

DYREKCJA OKRĘGU POCZTY W KRAKOWIE – MAJ/CZERWIEC 1997 R.

Kartki pocztowe

Dyrekcja Okręgu Poczty Polskiej w Krakowie wydała w maju 1997 roku trzy kartki pocztowe w nakładzie 200 tys. sztuk każda (bez wydrukowanych znaczków), związane tematycznie z pielgrzymką Ojca Świętego Jana Pawła II do Polski, Jego wizytą w Małopolsce, a zwłaszcza w Krakowie, gdzie obchodzono 600-lecie Wydziału Teologicznego UJ i gdzie papież dokonał kanonizacji bł. Jadwigi Królowej.

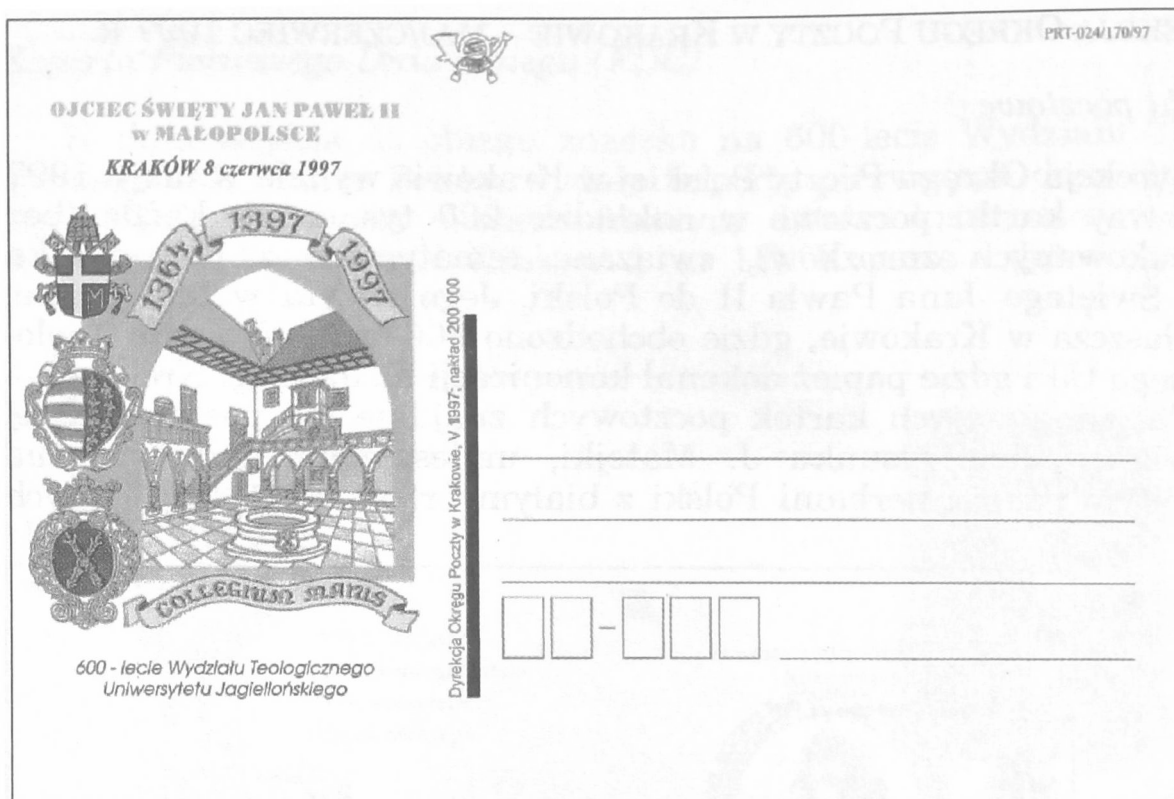
Na jednej z tych kartek pocztowych znajduje się postać świętej Jadwigi według rysunku J. Matejki, umieszczona nad czterema (w żółtym pasku) herbami Polski z białym orłem, pośrodku których

14.

widnieje, nieco większych rozmiarów, andegaweński herb św. Jadwigi: biało-czerwone pasy i lilie na niebieskim tle. Pod tą kompozycją widnieje napis: *Kanonizacja Błogosławionej Jadwigi Królowej Polski*; całość tejże kompozycji tworzy jeszcze herb papieski oraz duży napis u góry kartki: OJCIEC ŚWIĘTY JAN PAWEŁ II w MAŁOPOLSCE. KRAKÓW 8 czerwca 1997.

Kolejna kartka pocztowa (nr 15) przedstawia dziedziniec Collegium Maius, siedzibę Wydziału Teologicznego od XV do XIX wieku. Tę kompozycję graficzną tworzą ponadto herb papieski Jana Pawła II, herb św. Jadwigi, herb Uniwersytetu oraz daty: 1364–1397–1997. U dołu kartki umieszczono w kolorze niebieskim napis: *600-lecie Wy-*

15.

działu Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Na tej kartce pocztowej, podobnie jak na wyżej opisanej, u góry płaszczyzny napis: OJCIEC ŚWIĘTY JAN PAWEŁ II w MAŁOPOLSCE. KRAKÓW 8 czerwca 1997.

Trzecia z prezentowanych tu kart pocztowych (nr 16), na lewej części płaszczyzny, pokazuje najpierw większych rozmiarów (w stosunku do dwóch poprzednich kartek) herb papieski Jana Pawła II. Pod nim umieszczono specjalnie utworzone na tegoroczną pielgrzymkę Papieża „z rodu Polaków”, *logo* – znak graficzny, na który składają się jakby trzy korony (w kolorze żółtym), z których pierwsza ma pośrodku krzyż; pod nimi napis: Jan Paweł II i kontury (w kolorze niebieskim) Giewontu z krzyżem i napisem: PODHALE. Z kolei biała przestrzeń (tworząca franciszkański krzyż „tau”) dzieli kompozycję na drugą część, mającą kształt herbu, pośrodku którego widać (w żółtym kolorze jedną z wież kościoła Mariackiego, datę 1997 i pionowy napis: KRAKÓW. Po lewej stronie tej „tarczy” herbu, na niebieskim tle znajdujemy napis: *Bł. Królowa Jadwiga*, a po prawej: *600 lat Wydziału Teologicznego* oraz, na obu płaszczyznach herbu: *Archidiecezja Krakowska*³². Prezentowana kartka pocztowa zawiera ponadto herb Pa-

³² Takie *logo* pielgrzymki Jana Pawła II w archidiecezji krakowskiej zostało przedstawione wszystkim na konferencji prasowej 7 marca w krakowskiej Kurii Metropolitalnej. Autorką *logo*, wybranego w drodze konkursu, jest Anna Praxmayer; zob. „Gość Niedzielny” 23 marca 1997 nr 12(165), s. 13.

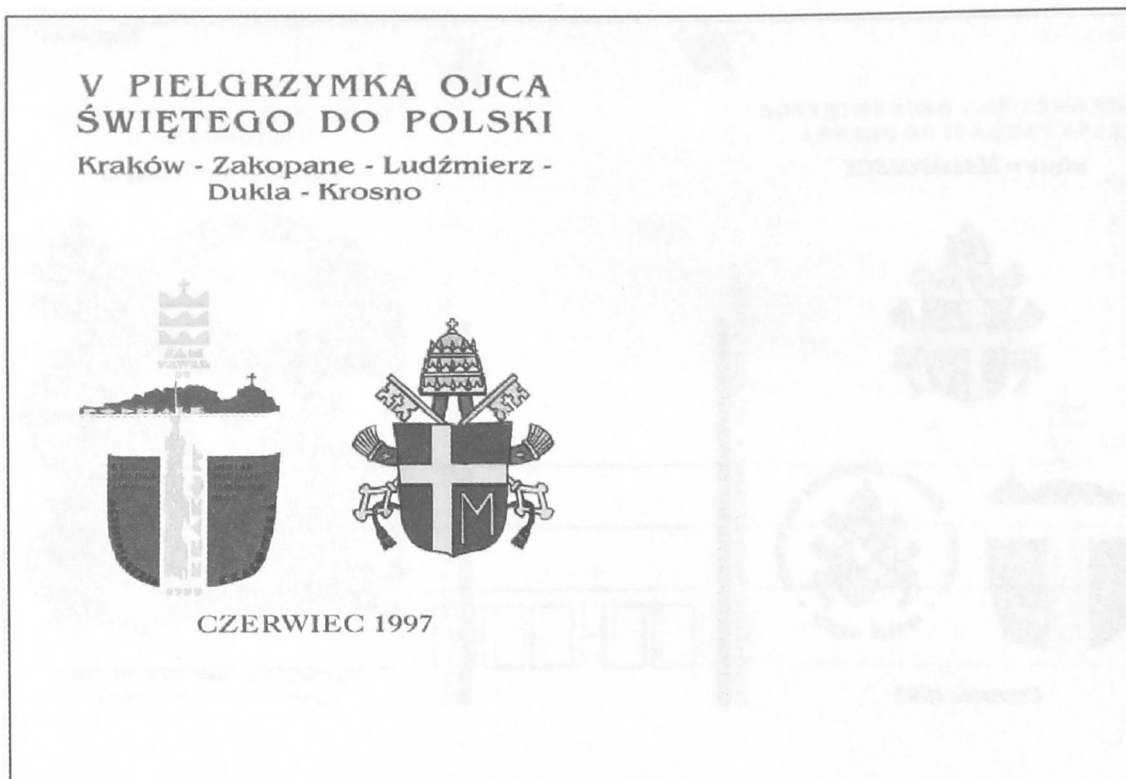
16.

pieskiej Akademii Teologicznej, uczelni, która kontynuuje prace Wydziału Teologicznego po jego wyrzuceniu przez komunistów z UJ w 1954 roku. Herb ten tworzy: tiara papieska i klucze Piotrowe oraz herb UJ i Królowej Jadwigi oraz umieszczony na obwodzie napis: PONTIFICIA ACADEMIA THEOLOGICA CRACOVIENSIS *EUNTES DOCETE*.

Koperta i okolicznościowy klaser

Dyrekcja Okręgu Poczty Polskiej w Krakowie wydała w czerwcu 1997 r. kopertę (nr 17) ozdobioną w lewej jej płaszczyźnie przedstawionym wyżej *logo* pielgrzymki Jana Pawła II do archidiecezji krakowskiej i herbem papieskim z umieszczoną pod nimi datą: CZERWIEC 1997 oraz napisem (w górnej części koperty): V PIELGRZYMKĄ OJCA ŚWIĘTEGO DO POLSKI. Kraków–Zakopane–Ludźmierz–Dukla–Krosno³³. Poczta Polska Kraków (takie określenie znajduje się na wydanym klaserze) wydała także dwustronicowy (dwie okładki) klaser na znaczki, w niebieskiej obwolucie, z wypię-

³³ Umieszczamy tę kopertę pośród walorów filatelistycznych, związanych ze świętą Jadwigą Królową, gdyż jej imię znajduje się na *logo* pielgrzymki, a ponadto z obserwacji wynika, że nakład tej koperty (nie podano tego oficjalnie) był niewątpliwie bardzo wysoki.

17.

sany (na stronie tytułowej) „połączonymi” literami: V PIELGRZYMKA OJCA ŚWIĘTEGO JANA PAWŁA II DO POLSKI, oraz „połączonym”, dużych rozmiarów *logo* pielgrzymki i datą: CZERWIEC 1997. Na odwrocie, również w tej samej konwencji, napis: Ojciec Święty Jan Paweł II w Krakowie, na Podhalu i Podkarpaciu 5–10 czerwiec 1997; pod napisem zarys południowej części Małopolski z nazwami miast odwiedzonych przez Papieża i z herbem papieskim pośrodku.

POSTMARK – POCZTA POLSKA – 1997 R.

Spółka joint-venture Poczty Polskiej z udziałem kapitału zagranicznego: Postmark S.A.,³⁴ wydała z okazji pielgrzymki Jana Pawła II do Polski w 1977 roku kilka „karnetów pamiątkowych”, które wielu kolekcjonerów zalicza do walorów filatelistycznych. Na trzech spośród nich znajdują się elementy tematycznie poświęcone świętej Jadwidze Królowej.

Jeden z karnetów przedstawia na stronie tytułowej Świętą (według A. Waldowa, litografia wg Bacciarellego z 1857 r.)³⁵ i nosi tytuł:

³⁴ Zob. np.: *Oficjalny katalog znaczków pocztowych. Postmark Poczta Polska. 1994*, Warszawa 1993, s. IX n.

³⁵ Por. *Błogosławiona Jadwiga Królowa w oczekiwaniu...*, s. 140 (il. 12), s. 180 (nr 15).

Hold Królowej Jadwidze

Na grób Twój pójdzilem i na miejsce Bóze,
Z którego dzawon dziś chwałę Twoją ogłasza
O zapat w sercach naszych iote zorze.
O daj nam siwańb, co moc starą zmoze.
Królouo nasza!

Zapłonieli zimne pierśi bręą ducba
Oczyść nam usta węgllem i zjasza!
Gdzie nędza ciemne, gdzie mroczne poddasza!
Miłosć z serc naszych niech ogulem uzbucha.
Królouo nasza!

Pokaż nam drogę do bratnich serc ludzi,
Gdzie chaty ciemne, gdzie mroczne poddasza!
Daj czokom naszym najświętszy obrzesz trudu
I łęzą Twego opromieni je ciudi,
Królouo nasza!

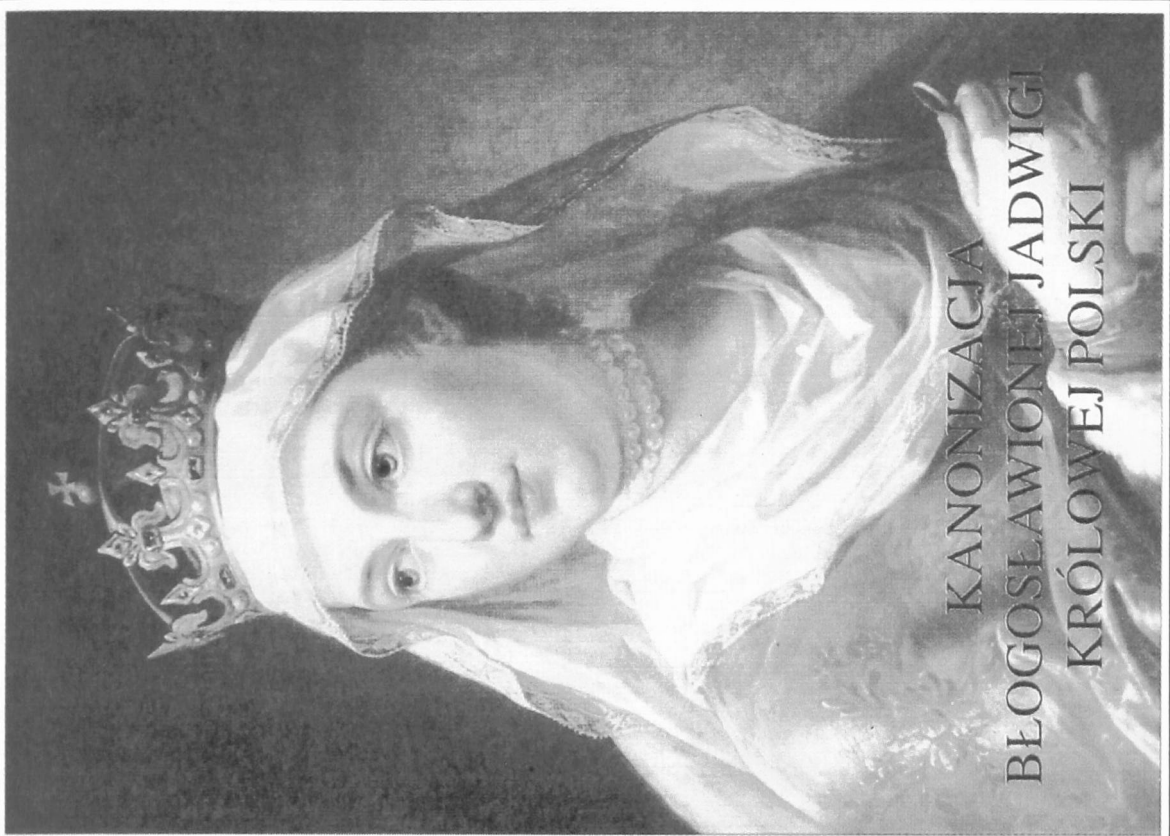
Daj zgodę myśli i jedność daj czyniu,
Daj karńosć - niech się chóu: Twój nie rozprasza
O, rozpal uposród niewiast polskich gmitiu,
Zar poządania zasługi usaurzynu,
Królouo nasza!

Daj ziemi służyć! Daj bronie nam ziemi,
Gdy ją dłoń nielca przedawra jidasza,
Razem z procbami Ojcoi; razem z tymi,
Piasłouych łmleci strzechami siuymi,
Królouo nasza!

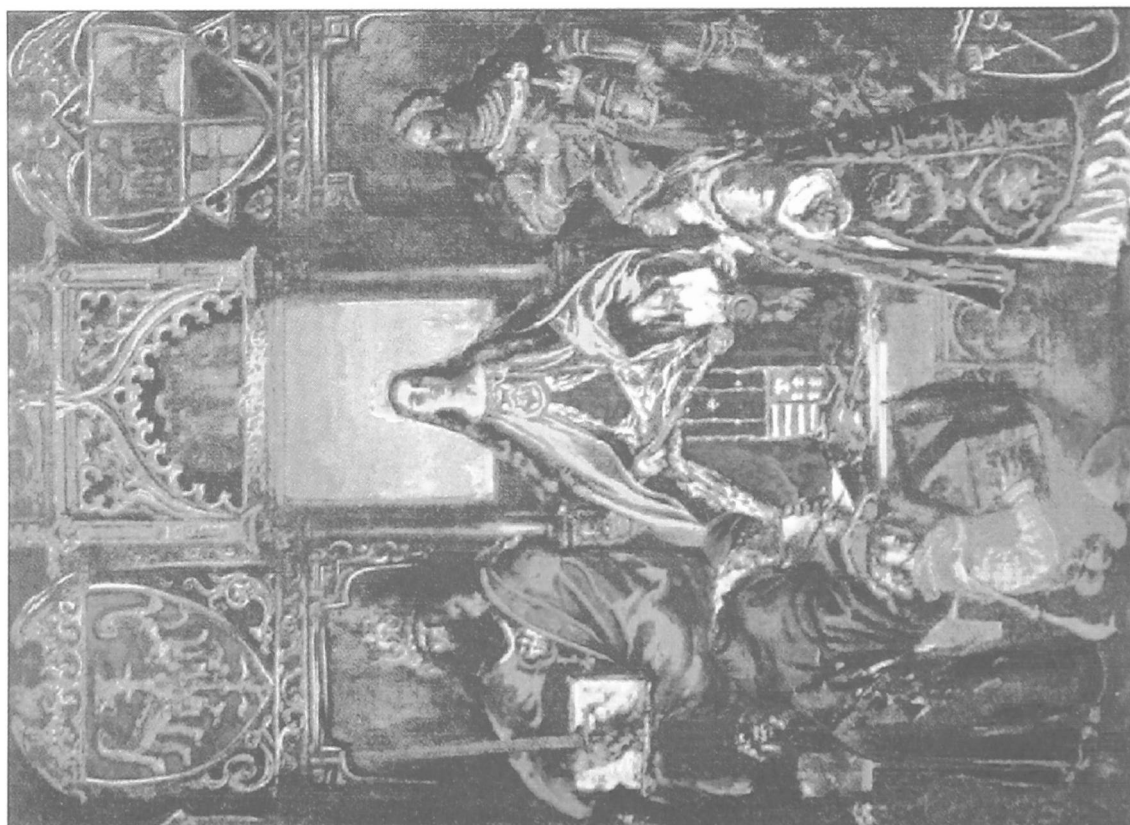
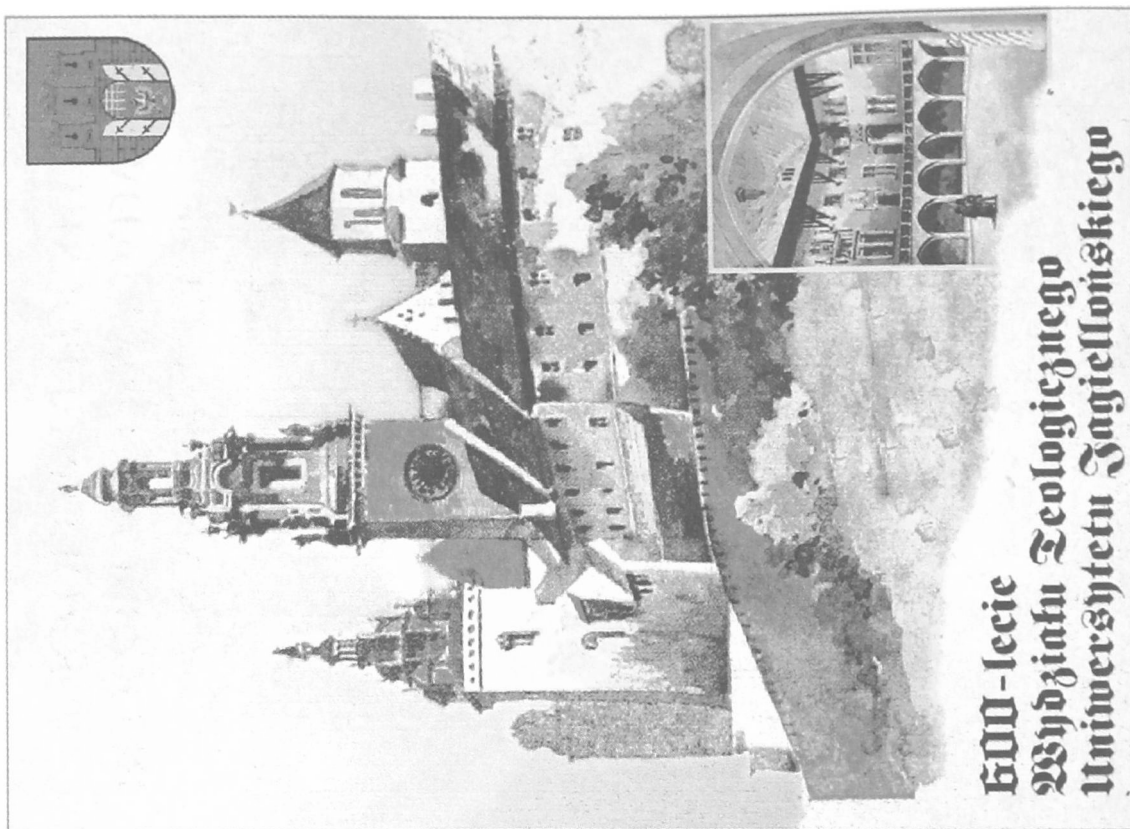
Daj stać niewiesticm duchom w tej świątyni,
Co dziś cześć Twójg akros u-iekoi roziasza,
I niech się szazilo nad nami uczyni,
O, pierzasa chramu tego Hospodynii,
Królouo nasza!

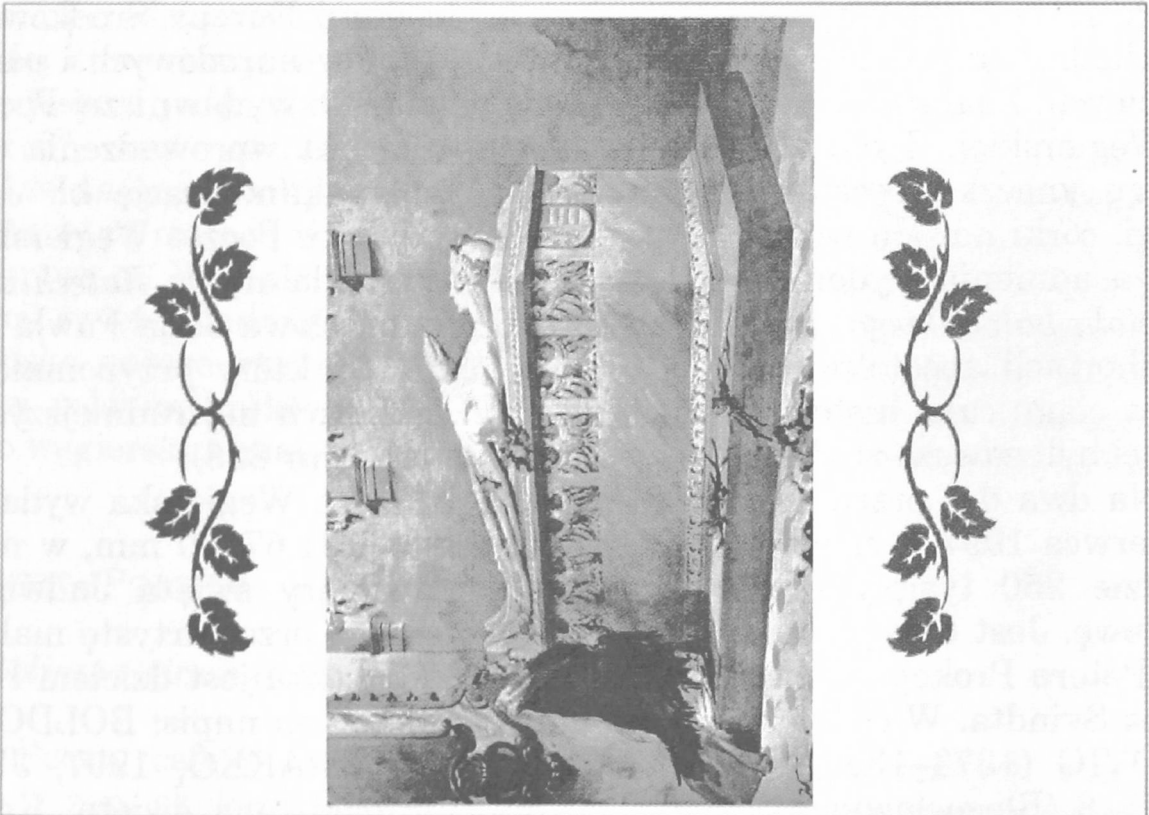
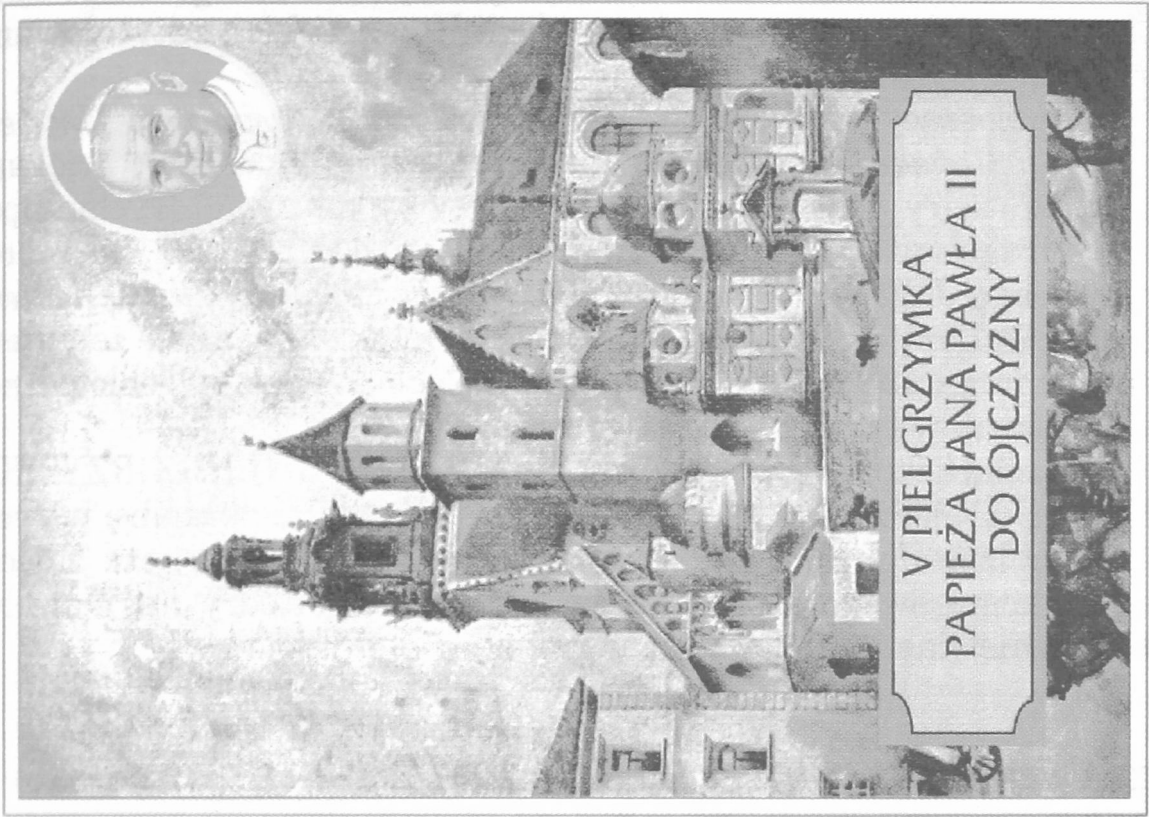
Zwiąż nas imieniem Twoim w zuwanie roły!
Daj miśiuo! Niech nas ualika nie przestrasza
Daj zburzyć twierdze krzywd, nędzy, ciemnoy;
Rozirni nad nami propozec Twoj zióy.
Królouo nasza!

Maria KONOPNICKA

KANONIZACJA
BŁOGOSŁAWIONEJ JADWIGI
KRÓLOWEJ POLSKI

PROJEKT: PIOTR FALCZAŃSKI

KANONIZACJA BŁOGOSŁAWIONEJ JADWIGI KRÓLOWEJ POLSKI. Na „rewersie” tego karnetu znajdujemy, obok innego wizerunku Królowej, siedmiozwrotkowy wiersz Marii Konopnickiej, zatytułowany *Hold Królowej Jadwidze*.

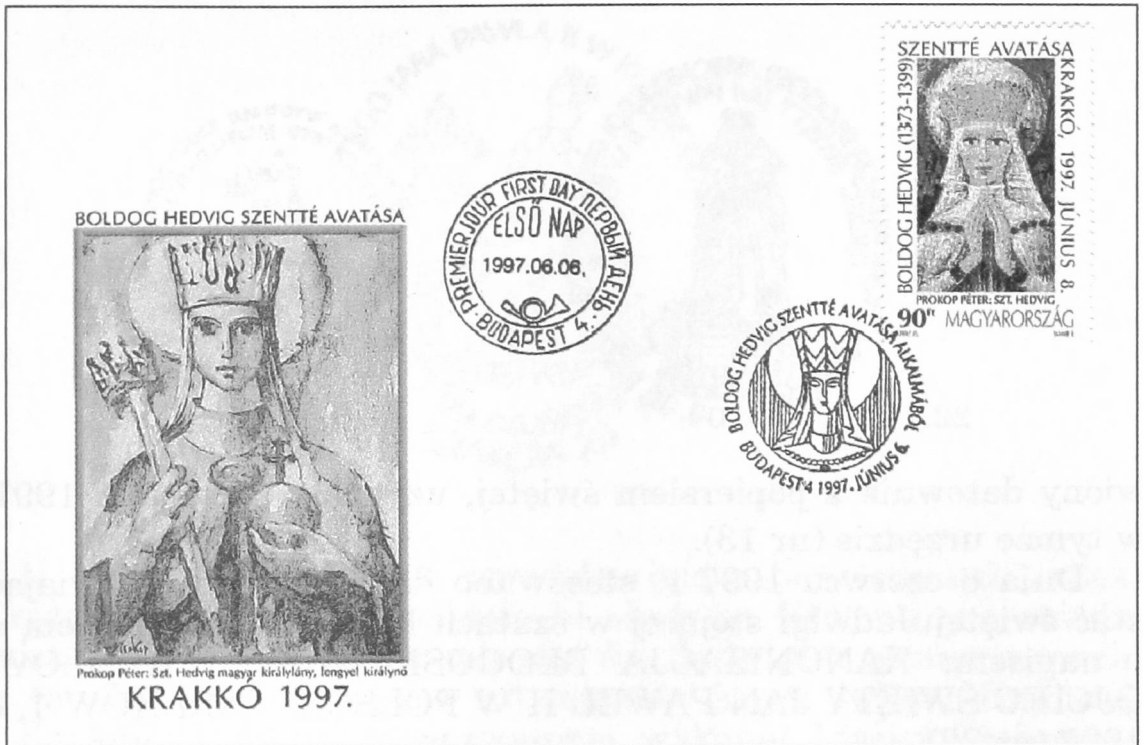
Karnet noszący nazwę: *600-lecie Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, przedstawia, na stronie tytułowej, większy fragment katedry na Wawelu oraz, naniesiony na niego, wycinek pokazujący fragment Collegium Maius. Druga strona okładki jest reprodukcją obrazu J. Matejki pt. *Założenie Szkoły Głównej przeniesieniem do Krakowa ugruntowane* z roku 1888, który zresztą stał się tematem znaczka wartości 80 gr, wydanego na 600-lecie Wydziału Teologicznego UJ, prezentowanego tu już nieco wcześniej.

Na pamiątkowym karnecie zatytułowanym: *V PIELGRZYMKĄ PAPIEŻA JANA PAWŁA II DO OJCZYZNY*, widzimy katedrę wawelską i podobiznę Jana Pawła II, a na odwrocie tegoż karnetu zdjęcie białego marmurowego sarkofagu św. Jadwigi z katedry na Wawelu, z pobożną niewiastą modlącą się u grobu świętej Królowej.

POCZTA WĘGIERSKA (MAGYAR POSTA) – 1997 R.

Po roku 1989 Węgrzy wraz z innymi krajami Europy Środkowo-Wschodniej rozpoczęli nowy okres swoich dziejów narodowych i państwowych. Znalazło to swój wyraz także w polityce wydawniczej Poczty Węgierskiej. Z radością trzeba odnotować fakt wprowadzenia do obiegu znaczka pocztowego, który upamiętnia kanonizację bł. Jadwigi, córki narodu węgierskiego i królowej Polski. Poczta Węgierska w uzasadnieniu wydania takiego znaczka powołała się na *Katechizm Kościoła katolickiego*, przytaczając zawarte tam słowa Jana Pawła II z adhortacji apostolskiej *Christifideles laici* (16), który przypomniał, że „w ciągu całej historii Kościoła w okolicznościach najtrudniejszych święci byli zawsze źródłem i początkiem odnowy” (nr 828).

Na dwa dni przed kanonizacją Jadwigi Poczta Węgierska wydała 6 czerwca 1997 r. znaczek (nr 21) o wymiarach 31,67×50 mm, w nakładzie 250 tysięcy egzemplarzy, przedstawiający świętą Jadwigę Królowę. Jest to reprodukcja obrazu wykonanego przez artystę malarza Pétera Prokopa, a kompozycja graficzna znaczka jest dziełem Ferencza Svindta. W obramowaniu znaczka umieścił on napis: **BOLDOG HEDVIG (1373–1399) SZENTTÉ AVATÁSA KRAKKÓ, 1997, JÚNIUS 8** (Błogosławiona Jadwiga 1373–1399 ogłoszona świętą, Kraków 8 czerwca 1997). Pod wizerunkiem Jadwigi widnieje napis: Prokop Péter: Szt. Hedvig. Poniżej zaś wartość nominalna znaczka (90 forintów) i nazwa kraju: Magyarorszáğ.

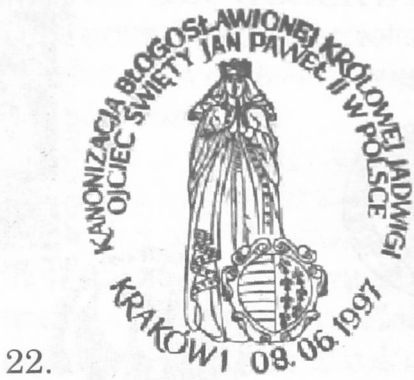
21.

Wraz z wprowadzeniem do obiegu tego znaczka, Poczta Węgier wydała kopertę pierwszego dnia (FDC) z okolicznościowym datownikiem przedstawiającym rysunek świętej Królowej i napis informujący o Jej kanonizacji oraz miejsce i datę wydania. Na kopercie znajduje się jeszcze jeden datownik z napisem (w trzech językach): „Pierwszy dzień”, oraz rysunek, który wykonał Péter Prokop (autor rysunku także na znaczku) przedstawiający Królowę Jadwigę z królewską koroną i trzymającą w rękach oznaki władzy królewskiej: berło i jabłko z krzyżem. Rysunkowi temu towarzyszy napis informujący o kanonizacji świętej Jadwigi (górną część rysunku) oraz (w dolnej części) nazwisko autora rysunku i napis o węgierskim pochodzeniu Królowej i jej polskim królowaniu. Pod rysunkiem wydrukowano wersalikami (po węgiersku) miejsce i rok kanonizacji: KRAKKÓ (=Kraków) 1997.

POCZTA POLSKA – 1997 R.

Okolicznościowe datowniki (stemple)

Poczty całego niemal świata stosują, z okazji różnych ważnych wydarzeń, okolicznościowe datowniki (stemple), które wraz ze znaczkami upamiętniają owe wydarzenia. Poczta Polska z okazji 600-lecia Wydziału Teologicznego UJ oraz kanonizacji bł. Jadwigi Królowej stosowała w Urzędzie Pocztowym Kraków 1 (Poczta Główna) okolicznościowe datowniki. Na tym miejscu wcześniej został przedsta-

22.

wiony datownik z popiersiem świętej, używany 6 czerwca 1997 roku w tymże urzędzie (nr 13).

Dnia 8 czerwca 1997 r. stosowano datownik przedstawiający postać świętej Jadwigi stojącej w szatach królewskich z herbem u stóp i napisem: KANONIZACJA BŁOGOSŁAWIONEJ KRÓLOWEJ – OJCIEC ŚWIĘTY JAN PAWEŁ II W POLSCE – KRAKÓW 1, 08.06.1997 (nr 22).

W niedzielę 8 czerwca 1997 roku (i według prawa „pocztowego” przez następne 28 dni) stosowano także datownik z napisem:

23a.

23b.

600-LECIE WYDZIAŁU TEOLOGICZNEGO UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO – OJCIEC ŚWIĘTY JAN PAWEŁ II W POLSCE – KRAKÓW 1, 08.06.1997. Temat zaś datownika stanowią trzy herby: papieski Jana Pawła II w górnej części oraz (pod nim) większych rozmiarów herb Królowej Jadwigi i Uniwersytetu Jagiellońskiego (nr 23b)³⁶.

W Urzędzie Pocztowym Kraków 23, znajdującym się na terenie parafii bł. Królowej Jadwigi, którą odwiedził 9 czerwca 1997 roku Jan

³⁶ Dopowiedzmy, że Urząd Pocztowy Kraków 1 stosował także czwarty datownik okolicznościowy przedstawiający Kościół Mariacki i herb papieski oraz napis: W WIZYTA PAPIEŻA JANA PAWŁA II W POLSCE – 07.06.1997 KRAKÓW 1 (nr 23a).

24.

Paweł II, stosowano datownik przedstawiający herb papieski, większych rozmiarów sylwetkę kościoła bł. Jadwigi Królowej na osiedlu Krowodrza w Krakowie na tle sylwetki św. Jadwigi w postawie modlitewnej (nr 24). Jest to wierne odtworzenie figury świętej Królowej, którą dla kościoła pod Jej wezwaniem wykonał Maciej Zychowicz; „Święta Jadwiga, klęcząca u progu prezbiterium, tuż ponad prowadzącymi do ołtarza stopniami, wpatruje się w wysoki Krucyfiks zamykający część chórową kościoła”³⁷.

Okolicznościowym datownikiem, który się ukazał poza Krakowem, w związku z kanonizacją Jadwigi Królowej Polski, jest stempel stosowany w Urzędzie Pocztownym Ciechocinek 1 (nr 25). Datownik, jak zwykle na planie koła, przedstawia pośrodku postać Królowej Jadwigi, stojącego obok niej króla Jagiełłę oraz, po jej lewej stronie, w geście ukłonu, prawdopodobnie osobę rektora odnowionego Uniwersy-

³⁷ W. B a ł u s, *Obraz Królowej Jadwigi w sztuce polskiej wieku XIX. Główne wątki ikonograficzne*, [w:] *Błogosławiona Jadwiga Królowa w oczekiwaniu...*, s. 75. Kontekst tej wypowiedzi Autora jest następujący: „Temat modlitwy Jadwigi przed Ukrzyżowanym żywy jest do dziś. (...) Najpiękniejszą [...] realizacją jest rzeźbiarska grupa w kościele bł. Jadwigi Królowej na osiedlu Krowodrza w Krakowie. Maciej Zychowicz wykonał tam rodzaj przestrzennej instalacji, gdzie Jadwiga klęcząca u progu prezbiterium, tuż ponad prowadzącymi do ołtarza stopniami, wpatruje się w wysoki Krucyfiks zamykający część chórową kościoła. Ukrzyżowany Chrystus widoczny jest na tle witrażowego okna, opróżniającego Jego postać świetlistą glorią. Rzeźbiarska scena ma charakter wiecznej adoracji, której sens teologiczny dodatkowo dookreślony został przez fakt, że rozgrywa się ona w najważniejszej liturgicznie przestrzeni kościoła, przy ołtarzu, na którym codziennie uobecnianą jest Ofiara Golgoty” (tamże). Temat Krzyża w życiu świętej Jadwigi podkreślił Jan Paweł II w swej homilii na Błoniach krakowskich 8 czerwca 1997 r., gdzie powiedział m. in.: *Święta nasza Królowo, Jadwigo, ucz nas dzisiaj – na progu trzeciego tysiąclecia – tej mądrości i tej miłości, którą uczyniłaś drogą swojej świętości. Zaprowadź nas, Jadwigo, przed wawelski Krucyfiks, abyśmy jak Ty poznali, co znaczy miłować czynem i prawdą, i co znaczy być prawdziwie wolnym. Weź w opiekę swój naród i Kościół, który mu służy, i wstawiaj się za nami u Boga, aby nie ustała w nas radość. Raduj się, Matko Polsko! Gaude Mater Polonia!*

25.

tetu Krakowskiego, Stanisława ze Skarbimierza, przyjmującego akt darowizny i szkatułę z kosztownościami. U dołu widnieje czytelny fragment napisu: <Władysł>aw Jagiełło i Jadw<iga>³⁸. Całość datownika dopełnia napis: *Kanonizacja Królowej Jadwigi* i data: 08.06.1997 Ciechocinek 1³⁹.

* * *

Prezentacja obecności świętej Jadwigi, królowej Polski, w filatelistyce, na znaczkach i kartkach pocztowych oraz datownikach wydaje się, zwłaszcza po obchodach 600-lecia Wydziału Teologicznego UJ, którego była fundatorką, i po Jej kanonizacji 8 czerwca 1997 roku – bogata, choć może nie aż na tyle, zważywszy, że jest to pierwszy król Polski ogłoszony świętym. Należy żywić nadzieję, że pielgrzymka Jana Pawła II do Polski w dniach 31 V–10 VI 1997 roku i kanonizacja błogosławionej Jadwigi Królowej sprawi, iż Jej postać i dzieło Jej życia ukaże się jeszcze wyraźniej nam, dziś żyjącym Polakom, i że zrozumiemy lepiej słowa Karola kardynała Wojtyły, metropolity krakowskiego sprzed dwudziestu trzech lat: „JADWIGA jest w sercu Polski. A Polska na każdym etapie swoich dziejów musi stwierdzić, że była i jest sobą w znacznej mierze przez JADWIGĘ”⁴⁰

W obecnych czasach trzeba nam z głębokim zrozumieniem odczytywać wciąż na nowo choćby ten aspekt życia świętej Królowej, na który zwrócił uwagę Jan Paweł II w czasie homilii mszy kanonizacyjnej na Błoniach krakowskich 8 czerwca 1997 roku:

³⁸ Nie ulega wątpliwości, że jest to replika znaczka Poczty Polskiej z 1938 roku (zob. wyżej, nr 2).

³⁹ Być może Królowa Jadwiga, przebywając w Toruniu czy Włocławku, przejeżdżała przez Ciechocinek; zob. G. R u t k o w s k a, *Itinerarium Królowej Jadwigi 1384–1399*, [w:] *Dzieło Jadwigi i Jagiełły w sześćsetlecie chrztu Litwy i jej związków z Polską* (oprac. W. Biliński), Warszawa 1989, s. 204–225.

⁴⁰ Cyt. za: J. S t a b i Ń s k a, *Królowa Jadwiga*, Kraków 1975, s. 162.

Najgłębszym rysem... krótkiego życia (młodej władczyni z rodu Andegawenów), a zarazem miarą jej wielkości jest duch służby. Swoją pozycję społeczną, swoje talenty, całe swoje życie prywatne, całkowicie oddała na służbę Chrystusa, a gdy przypadło jej w udziale zadanie królowania, oddała swe życie również na służbę powierzonego jej ludu. Duch służby ożywił jej społeczne zaangażowanie. Z rozmachem zagłębiała się w życie polityczne swej epoki. A przy tym ona, córka króla Węgier, potrafiła łączyć wierność chrześcijańskim zasadom z konsekwencją w bronieniu polskiej racji stanu. Podejmując wielkie dzieła na forum państwowym i międzynarodowym, niczego nie pragnęła dla siebie. Wszelkim materialnym i duchowym dobrem hojnie ubogacała swą drugą ojczyznę. Biegła w dyplomatycznym kunszcie, położyła podwaliny pod wielkość XV-wiecznej Polski. Ożywiła religijną i kulturalną współpracę między narodami, a jej wrażliwość na krzywdy społeczne wielokroć była sławiona przez poddanych.

Z jasnością, która po dzień dzisiejszy oświeca całą Polskę, wiedziała, że tak siła państwa, jak siła Kościoła mają swoje źródło w starannej edukacji narodu; że droga do dobrobytu państwa, jego suwerenności i uznania w świecie wiedzie przez prężne uniwersytety. Dobrze też wiedziała Jadwiga, że wiara poszukuje zrozumienia, że wiara potrzebuje kultury i kulturę tworzy, że żyje w przestrzeni kultury. I nie szczędziła niczego, aby ubogacić Polskę w całe duchowe dziedzictwo zarówno czasów starożytnych, jak i wieków średnich. (...) Po śmierci – jej ofiara zaowocowała bogactwem mądrości i rozkwitem kultury zakorzenionej w Ewangelii. Za to szczególne dzieło Jadwigi dziękujemy dziś, gdy z dumą wracamy do owych sześciuset lat dzielących nas od założenia Wydziału Teologicznego i odnowy Uniwersytetu w Krakowie – lat, rzec można, nieprzerwanej świetności nauki polskiej.

*Królowa Jadwiga – chwałą Krakowa, radością Polski!
Raduj się, Matko Polsko! Gaude Mater Polonia!*

A N E K S

Postać Królowej Jadwigi odnajdujemy nie tylko na znaczkach pocztowych, lecz także na pierwszych banknotach (a właściwie: biletach) odrodzonego, po latach rozbiorów, Państwa Polskiego, wydanych w 1919 roku przez tzw. Polską Krajową Kasę Pożyczkową.

POLSKA KRAJOWA KASA POŻYCZKOWA – 23 SIERPNIA 1919 ROKU

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, tzw. Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa wprowadziła do obiegu „bilety”, które miały być wymienione na „przyszłą walutę polską, według stosunku, który dla marek polskich uchwali Sejm Ustawodawczy” – jak głosił napis na tychże biletach.

W zachowanych zbiorach proboszczów Słomnik koło Krakowa znajdują się owe bilety o nominałach 1 i 20 marek polskich, w kolorze czerwono-brązowo-biało-czarnym, na których widnieje podobizna Królowej Jadwigi, dziś świętej, według rysunku Jana Matejki, ze zbiorów Muzeum Narodowego we Wrocławiu.

Bilet o nominale 1 marki polskiej

Na biletie (awers) o nominale 1 marki polskiej podobizna Królowej Jadwigi znajduje się z prawej strony umieszczonego pośrodku napisu: POLSKA KRAJOWA (u góry) KASA POŻYCZKOWA (u dołu) – JEDNA MARKA POLSKA – PAŃSTWO POLSKIE BIERZE NA SIEBIE ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA WYMIANĘ NINIEJSZEGO BILETU NA PRZYSZŁĄ WALUTĘ POLSKĄ WEDŁUG STOSUNKU, KTÓRY DLA MAREK POLSKICH UCHWALI SEJM USTAWODAWCZY. WARSZAWA, DNIA 23 SIERPNIA 1919 ROKU. DYREKCJA POLSKIEJ KRAJOWEJ KASY POŻYCZKOWEJ (podpis nieczytelny) – Skarbnik Główny (podpis nieczytelny). Z lewej strony tego napisu umieszczono orła białego w koronie z krzyżem. Wymiary biletu: 120×74 mm.

Na rewersie znajdujemy pośrodku napis: KTO PODRABIA LUB FAŁSZUJE BILETY POLSKIEJ KRAJOWEJ KASY POŻYCZKOWEJ ALBO PUSZCZA W OBIEG LUB USIŁUJE PUŚCIĆ W OBIEG PODROBIONE LUB FAŁSZOWANE BILETY PODLEGA KARZE CIĘŻKIEGO WIĘZIENIA. Po obu stronach tego napisu są umieszczone „jedyńki” oznaczające nominal biletu; pod napisem umieszczono orła białego w koronie z krzyżem. Podano także serię i numer (w kolorze czarnym). Całość (awers i rewers) jest ozdobiona czerwono-białymi kwiatami.

Bilet o nominale 20 marek polskich

Awers biletu o nominale 20 marek polskich przedstawia w centralnej części, większych rozmiarów niż to jest na bilecie o wartości 1 marki polskiej, napis „wydawcy” Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej, podany nominal biletu oraz informację dla „użytkowników” o odpowiedzialności Państwa Polskiego za wymianę tego biletu na przyszłą walutę polską (treść identyczna ze znajdującą się na bilecie o nominale 1 marki polskiej). Po stronie prawej tego napisu umieszczono większych rozmiarów podobiznę Królowej Jadwigi (też według rysunku Jana Matejki, jak na bilecie jednomarkowym); nad nią orzeł biały w koronie z krzyżem, a pod portretem Królowej umieszczonym w ozdobionym ornamentami roślinnymi okręgu, umieszczono liczbę oznaczającą nominal biletu: 20.

Całość rewersu stanowi ornamentyka roślinna w kolorze czerwono-brązowo-białym, na której umieszczono, u góry pośrodku, orła białego, następnie serię i numer (w kolorze czarnym), napis – ostrzeżenie o karze ciężkiego więzienia za fałszowanie biletów Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej oraz dwukrotnie podano nominał biletu: 20 (marek polskich). Wymiary biletu: 152×97 mm⁴¹.

⁴¹ Zob. A. M i k o ł a j c z y k, *Leksykon numizmatyczny*, Warszawa–Łódź 1994, s. 25, 37 i wkładka kolorowa (siódma z kolei) pomiędzy stronami 288–289.

DIE HEILIGE KÖNIGIN JADWIGA (HEDWIG VON ANJOU) IN DER PHILATELIE

Zusammenfassung

Die Briefmarke stellt in der ganzen Welt seit vielen Jahrzehnten ein ganz besonderes Phänomen im Leben von Menschen und Gesellschaften dar und spielt eine wichtige Rolle auch beim gegenseitigen Erfahrungs- und Meinungsaustausch.

Jeden Tag benutzen Millionen von Menschen die Dienste der Post. Mit den Postsendungen bringt dabei auch die Briefmarke vieles nahe, was anderswo geschieht und lenkt die Aufmerksamkeit auf Persönlichkeiten der Zeitgeschichte und bedeutungsvolle Ereignisse.

Person und Tat der heiligen Jadwiga (Hedwig von Anjou), Königin Polens (1374–1399), die hier als Motiv von Briefmarken unter anderem der polnischen Post vorgestellt wird, rufen die Bewunderung hervor für alles, was in ihrem Leben herausragend war im Bereich des Glaubenslebens und ihrer Liebe zu Polen. Die polnischen Marken mit Königin Jadwiga als Motiv und eine Briefmarke der vatikanischen Post heben ihre Liebe zu Polen, zu Krakau und zur Krakauer Universität hervor. Wer heute die Marken mit dem Motiv der heiligen Jadwiga anschaut, soll die zeitlos gültigen Werte wiederentdecken, die auch heute aktuell sind für den Einzelnen und für die ganze polnische Gesellschaft. Jadwiga diente als Königin von Polen ihrem Land mit ganzem Herzen, dem polnischen Volk und den Menschen: sie liebte Güte und Menschenfreundlichkeit und machte die Wahrheit (als Ergebnis wissenschaftlichen Forschens) allgemein bekannt; letztlich zeigte sie damit, wie man ein christliches Leben führen soll. Ein Gläubiger, zumal ein Pole, der die Briefmarke der Heiligen anschaut (herausgegeben am 08.06.1997) sollte zuallererst Gott danken für eine solche Königin und sie gleichzeitig nachahmen in dem, was sie für Land und Volk, für die Universität von Krakau und besonders für die Armen getan hat. Sie zeigt uns die Notwendigkeit, immer tiefer in die Grundwahrheiten des Evangeliums Jesu Christi einzudringen, sie in seinem Leben praktizierend umzusetzen und so eine wahre menschliche und polnische Kultur aufzubauen. Papst Johannes Paul II. hat, am 8. Juni 1997, die bis dahin als Selige geehrte Hedwig, in die Reihe der Heiligen erhoben.

Der Autor stellt in Artikel die Briefmarken mit dem Motiv der heiligen Jadwiga mit ihrem damaligen und heutigen postamtlichen Zusammenhang vor und versucht anhand ihrer, die hl. Jadwiga dem Menschen heute zu zeigen in ihrem Reichtum des Lebens und ihrer Tätigkeit, die dem Vaterland und Gott gewidmet war. Der Verfasser stellt in diesem Artikel alle bisher erschienenen Briefmarken vor, die die hl. Königin Jadwiga als Motiv zeigen, und analysiert sie. Marken mit diesem Motiv sind in der folgenden zeitlichen Reihenfolge erschienen:

— Als erster brachte der 1920 von Polen gegründete Staat „Mittel Litauen“ am 1.4.1921 eine solche Marke heraus, die Königin Jadwiga zusammen mit ihrem Mann Władysław Jagiello zeigt (Nominalwert 4) polnischer Marken; diese Marke gehörte zu einer Serie, die der Geschichte Litauens gewidmet war.

— Im Jahr 1938 brachte die polnische Post zum 20-jährigen Jubiläum der Unabhängigkeit Polens eine historische Serie von 13 Marken heraus; eine davon – mit dem Nominalwert 15 Groschen – zeigt die hl. Jadwiga zusammen mit ihrem Mann und dem Regens der Krakauer Universität. Eine Besonderheit der Darstellung auf dieser Marke war, daß hier die zwei Schwerter und der Harnisch abgebildet sind, die dem König Jagiello durch die Teutonenritter vor der Schlacht bei Grunwald (Tannenberg) 1410 überreicht wurden.

— Unter dem Druck Nazi-Deutschlands druckte die polnische Post dann eine neue Ausgabe dieser Marke, die am 2. März 1939 herauskam; diese zeigte dann anstelle der Schwerter und des Harnisch den polnischen Adler und die sogenannte „litauische Verfolgungsjagd“ (Wappen Litauens) sowie die Andegawenischen Lilien.

— Im Jahr 1940 – nach der deutschen Besetzung am 1. Sept. 1939 – wurden im sogen. Generalgouvernement die früheren polnischen Marken mit dem Motiv der Königin Jadwiga mit dem schwarzen Adler und dem Hakenkreuz überdruckt.

— Nach dem Krieg erschien im Jahr 1964 eine Briefmarke der polnischen Post mit einer Darstellung der Königin Jadwiga anlässlich des 600-jährigen Bestehens der Krakauer Jagiellonen-Universität.

— Im Jahr 1966 setzte die Vatikan-Post (Poste Vaticane) anlässlich des Sacrum Poloniae Millennium (1000-jähriges Jubiläum der Christianisierung Polens) eine Briefmarkenserie mit 6 Vorzugsstücken in Umlauf, die die wichtigsten Persönlichkeiten der Kirche Polens zeigt. Auf dem Wert 50 Lire ist Königin Jadwiga neben dem sogen. „scharfen Tor“ in Wilne (Vilnius) und dem „Collegium Maius“ der Jagiellonen-Universität in Krakau dargestellt.

— Die polnische Post brachte im Rahmen der Serie „Polnische Könige und Fürsten“, am 29. Aug. 1996, 4 neue Marken heraus. Auf dem Wert 40 Groschen ist Königin Jadwiga dargestellt nach dem Gemälde von Jan Matejko.

— Das Jahr der Heiligsprechung Jadowigas – 1997 – bringt eine große Fülle von Postwertzeichen mit Darstellungen von ihr: am 25. März erschien eine Postkarte (Postwert 50 Groschen) mit dem Siegel der Heiligen und mit der Aufschrift: „SIGILLUM HEDWIGIS DEI GRATIA REGINA POLONIAE“; am 6. Juni brachte die polnische Post eine Marke im Nennwert von 80 Groschen heraus. Diese zeigt Königin Jadwiga, die die Krakauer Universität restauriert und die theologische Fakultät stiftet. Diese Marke erschien anlässlich des 600-jährigen Bestehens der theologischen Fakultät der Jagiellonen-Universität in Krakau.

— Die Ungarische Post (Magyar Posta) hat zu Ehren dieses besonderen Anlasses (Hedwig war die dritte Tochter des ungarischen Königs Ludwig des Grossen) eine Briefmarke ausgegeben, die am 6. Juni 1997 im Umlauf setzte. Auf dem Briefmarkenbild ist das Werk des Kunstmalers Péter Prokop zu sehen, das er mit der Rahmenzeichnung des Graphikers Ferenc Svindt zur Briefmarke komponiert.

— Im Mai und Juni 1997 hat die Postdirektion Krakau 3 Postkarten herausgebracht; die erste zeigt die Königin Jadwiga mit dem Blick auf das Collegium Maius (erster Sitz der theologischen Fakultät), eine weitere mit dem Hedwigs-Wappen sowie eine mit der Aufschrift: „Selige Königin Hedwig – 600 Jahre Theologische Fakultät“

— Ab 6. Juni 1997 verwendete die Post in Krakau während vier Wochen drei verschiedene Stempel mit den Themen: „Heilige Königin Jadwiga“ und „600 Jahre Theologische Fakultät“ Sie wollte damit die Bedeutung dieses Jahres für Polen und die Kirche unterstreichen, das sosehr im Zeichen der heiligen Königin Jadwiga steht.